№ 262 Opłata pocztowa opłacona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047. | דינסטאג, ח׳ מרחשון תר״צ. | 12 listopada 1929 r. | 22-טער יאהרגאנג.

נעכטיגער אומאפהענגיגקייטס-יום-טוב אין פוילען

אין גאנצען לאנד אראפ זעהר פייערליך

אויפ׳ן פילסודסקי פלאץ אין ווארשא ווערט מארשאל פילסודסקי נאך דער דעפילאדע שטורמיש בעגריסט פון גאנצען פובליקום

וואַרשאַ, (טעל.) דער 11 יאָהרטאָג פון דער פוילישער אומאָפהענגיקייט איז אין וואַרשא אַראָפּ זעהר פייערליך און אימפּאַזאַנט. די געשעפטען זענען זיין 3 אַזייגער מיטאָג געווען געשלאָסען. די שטאָט איז געווען הערליך דעקאָרירט. אין די געבעט-הייזער פון אַלע אמונות זענען אָפּגעריכט געוואָרען פייערליכע גאָטעס-דינסטען. 12 מיטאָג איז אויפ׳ן פילסודסקי-פּלאַץ פּאָרגעקומען אַ דעפילאַדע פון מיליטער. צו דער דעפילאַדע איז אין אַ קאַרעטע געקומען צופאָהרען מאַרשאַל פילסודסקי אין בעגלייטונג פון פּולק. בעק. גענעראַל קאָנאַרזשעווסקי האָט בעגריסט דעם מאַרשאַל פילסודסקי מיט׳ן אויסרוף: „זאָל לעבען דער שאַפער פון דער מעכטיגער פוילישער אַרמעע!“ דאָס מיליטער האָט געענטפערט מיט׳ן זעלבען אויסרוף.

מאַרשאַל פילסודסקי איז דאַן אַרויף אויף דער רעגירונגס-טריבונע און האָט זיך בעגריסט מיט די פאָרשטעהער פון דער מאַכט.

דאַן איז ער אין בעגלייטונג פון אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי אַרויף אויף דער טריבונע פון דיפּלאָמאַטישען קאָרפּוס און זיך בעגריסט מיט די פאָרשטעהער פון די פרעמדע מלוכות און מיליטער-אַטאַשעס. דערויף האָט זיך אָנגעהויבען די דעפילאַדע, וואָס האָט געדויערט 2 שעה צייט.

גענער. קאָנאַזשעווסקי האָט ווידער גערעדט אייניגע ווערטער און געמאָלדען, אַז די דעפילאַדע איז געענדיגט. פילסודסקי איז דאַן אָפּגעפאָהרען פון פּלאַץ, ווערענדיג שטורמיש בעגריסט פון גאַנצען פובליקום;

קראַקאַ, (טעל.) אין קראָקא איז דז היינטיגע אומאָפהענגיקייטס-פייערונג אַראָפּ זעהר פייערליך.

פון קאַטאַוויץ, לוצק, ראַדאָם און פון גאַנצען לאַנד ווערט געמעלדעט וועגען אימפּאָזאַנטען פערלויף פון דער פייערונג.

גאָטעס-דינסט פאַר יודישע זעלנער אין נאָזשיק׳ס שוהל

וואַרשאַ, 11. נאָוו. (יט״א) אין נאָזשיק׳ס שוהל איז פאָרגעקומען אַ פייערליכע גאָטעס-דינסט פאַר די יודישע סאָלדאַטען פון וואַרשעווער גאַרניזאָן. פּולקאָוו. ר״ר מ׳זעס האָט געהאַלטען אַ רעדע מעניגי דיומא.

דער נעכטיגער יאהרטאָג פון וואַפּענ-שטילשטאַנד

לאָנדאָן, 11 נאָוו. (ספּעצ.) דער היינטיגער יום-טוב לכבוד׳ן יאָהרטאָג פון וואָפּענשטילשטאַנד איז אַראָפּ זעהר פייערליך.

פּאַריז, 11 (ספּעצ.) דער יאָהר-טאָג פון וואָפּענשטילשטאַנד איז געפייערט געוואָרען מיט גרויס פּאַראַד. אויפ׳ן קבר פון אומבעקאַנטען זעלנער זענען געשטעלט געוואָרען פיל קרענץ.

די פּאַלקיסטישע קאָנפערענץ אין לובלין

לובלין 11 נאָוו. (יט״א) נעכטען איז דאָ פאָרגעקומען די פאַראייניגונגס-קאָנפערענץ פון די פאָלקיסטישע גרופּען אין פוילען. געעפענט די קאָנפערענץ האָט סטופּניצקי און די פאָרזיץ האָט געפיהרט אדוו. סוריץ. אין פּרעזידיום האָט זיך אויך געפונען דער לאָדזער דעלעגאַט אדוו. ווײַצמאַן. סטופּניצקי האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען פּראָגראַם און זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אַרײַנטרעטען אין דער „אַגענץ“. ניבער האָט גערעדט וועגען דער ווירטשאַפטליכער לאַגע פון יודען אין פוילען. ד״ר שאַבאַד האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען דער „אַגענץ“ ער האָט אויך פאָרגעלעגט אַרויסצוטרעטען מיט אַ פּראָטעסט געגען יידישען „קאָלאָ“, וועלכע האָט זיך אַנגאַזשירט אין קאַמף מיט די יודיש-וועלטליכע-שולען. אדוו. ווײַצמאַן זאָגט זיך אַרויס אַז דער פּאָלקיסטישער פּראָגראַם דאַרף זיך שטיצען אויף דער לאַנדעס-פּאָליטיק, ער איז אויך געגען דער „אַגענץ“.

ביי דער דעבאַטע איבער קולטור-פּראָגען זענען פעראַן 2 ריכטונגען. איינע פאַר ציש״א און די צווייטע פאַר שול-קולט.

נאָך די דעבאַטען איז פּראָקלאַמירט געוואָרען די פאַראייניגונג פון אַלע פּאָלקיסטישע גרופּען, אַלע בעזונדערע ראַטען און עקזעקוטיוועס ווערען אויפגעלעזט, עס איז בעשלאָסען געוואָרען צוזאַמצורופען אין די נאָהענסטע מאָנאַטען אַ לאַנדעס-צוזאַמענפאָהר. עס איז געגרינדעט געוואָרען אַ ארגאַניזאַציע קאָמיטעט, אין וועלכען עס געהט אַרײַן פון לאָדז אדוו. ווײַצמאַן.

וועגען דער „אַגענץ“ און וועגען דער לאַנדעס-פּאָליטיק זענען נישט אָנגענומען געוואָרען קיין רעזאָלוציעס. עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ פּראָטעסט געגען דעם קאַמף מיט די ציש״א-שולען, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די פּאָלקסאַרטיי זאָל אומעטום אַרײַנשיקען איהרע פאָרטרעטער אין די אָרטיגע ציש״א-קאָמיטעטען. נאָך דער קאָנפערענץ איז פאָרגעקומען אַ באַנקעט.

באַהן-קאַטאַסטראָפע אוי״ה דער ליניע קראַקא—לובלין

15 פערוואונדעטע פערניכטעטע לאָקאָמאָטיוועז און וואַגאָנען

קראַקאַ, 11 נאָוו. (ספּעציעל) היינט 7 אַ זייגער פאַרטאָג איז פאַר דער סטאַציע ביעזשאַנאָוו פאָרגעקומען אַ גרויסע באַהן-קאַטאַסטראָפע. דער צוג קראַקא-לובלין האָט זיך צוזאַמענגעשטויסען מיט׳ן מאָטאָר-צוג קראַקא-ווילישק. אַ דאַנק דער שנעלער אָריענטאַציע פון מאַשיניסט זענען די רעזולטאַטען פון דער קאַטאַסטראָפע נישט אַזוי שוידערליך, ווי זיי האָבען געקאָנט זיין. דאָך זענען 15 פערזאָן געוואָרען שווער אָדער לייכטער פערוואונדעט. די לאָקאָמאָטיוועז און אייניגע וואַגאָנען זענען פערניכטעט.

אויף דער ליניע קראַקא-לובלין איז די באַהן-בעוועגונג געווען איבערגעריסען אין משך פון 3 שעה.

בע׳גנב׳עט אַ באַהן-קאַסע

אָטוואָצק, (טעל.) אויף דער באַהן-סטאַציע אין סטאַראָוויעזש האָבען גנבים די גאַכט אויפגעבראָכען די באַהן-קאַסע און האָבען אַרויסגע׳גנב׳עט אַלץ וואָס האָט זיך אין איהר געפונען, מען איז חושד אין דער גנבה דעם קאַסירער פון דער באַהן-קאַסע.

רעזולטאַט פון די קהלה-וואַהלען אין פּראַג

פּראָג 11 נאָוו. (יט״א) נעכטען זענען דאָ פאָרגעקומען וואַהלען צו דער היגער יודישער קהלה. די טשעכאָ-יודישע פּאַרטיי (אַסימילאַטאָרען) האָט בעקומען 8 מאַנדאַטען, פריהער נאָר 6. דעמאָקראַטען — 6 מאַנדאַטען, פריהער 8. יודיש-נאַציאָנאַלע — 5 מאַנדאַטען, דער מיטעלשטאַנד און די אָרטאָדאָקסען צו 2 מאַנדאַטען, פאָרטשריטליכע — 1 מאַנדאַט פּועלי ציון — 1 מאַנדאַט.

פּריוואַטע דיסקאָנטא ווערט דורך „באַנק פּאָלסקי“ נישט פערקלענערט

וואַרשאַ, (טעל.) אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן בעשלוס פון „באַנק פּאָלסקי“ צו פערקלענערן די דיסקאָנטאַ, איז היינט פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ראַט פון דער באַנק, אויף וועלכער עס איז בעשלאָסען געוואָרען די פּריוואַטע דיסקאָנטאַ נישט צו פערקלענערן.

פוילישער דעלעגאַט איז דער אינטערנאַציאָנ. רעפּעראַציע-קאָמיסיע

וואַרשאַ, (טעל.) אַלס דעלעגאַט פון פוילען אין דער אינטערנאַציאָנאַלער רעפּעראַציע-באַנק איז בעשטימט געוואָרען דער געוועז. פּרעזעס פון „באַנק פּאָלסקי“ ד״ר מלינאַרסקי.

סעקרעטאַר פון אַמעריקאַנער יוד. אַקטיאָרען אוניע אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, (טעל.) היינט איז קיין וואַרשא געקומען דער סעקרעטאַר פון דער אַמעריקאַנער יודישען אַקטיאָרען אוניע גוטסקינד, כדי צו ערלעדיגען דעם סכסוך מיט׳ן יודישען אַרטיסטען פעראיין אין פוילען.

1 שוהל געבליבען אין מאָסקווא

מאָסקאַ 11 נאָוו. (יט״א) לעצטענס זענען אין מאָסקווע קאָנפיסקירט געוואָרען 5 שוהלען דערונטער אויך „שער עבריה“. איצט איז נאָך איבערגעבליבען בלויז די כאָר-שוהל. דאָס איז די איינציגע שוהל אין מאָסקווע.

ה׳ שמואל אליעזר אַפּעל און פרוי
צו דער פערלאָבונג פון זייער זוהן
ישראל יהודה
מיט פרל. שרה עפּשטיין
ווינשען אַ האַרציגען מזל-טוב
דעם יונגען פּאָר — אַ גליקליכע צוקונפט
מענדיל האַמבורסקי און פאַמיליע.

דרינגענדע אויפפאָדערונג!
אין צוזאַמענהאַנג מיט דער שטייגערונג פון די פרייזען אויף געני פאָדערן מיר אויף אַלע מיטגלידער צו קומען אויף דער
אַלגעמיינער פערזאַמלונג
וואָס קומט פאָר היינט, דינסטאָג פּינקטליך 7 אַ זייגער אָוועגד אין לאָקאַל פון אונזער פעראיין וועגען דער פראַגע פון בעשטימען אַ פרייז אויף געני
זענע הויטען
מיט אַכטונג
די פערוואַלטונג פון יוד. געפליגעל הענדלער פעראיין
אין לאָדז, פּאָמאָרסקא 17.

אליכם אישים אקרא, וקולי אל בני אדם
דערמיט מאַך איך בעקאַנט די געערטע קונדשאַפט דאָס די ביורא פון פערשטאָרבענעם
י. מאַנעלא
פּיעטריקאָווער 17
זאַכאַדניא 52
איז ווייטער טעטיג
און ס׳וועט אַלעס ערלעדיגט ווערען לויט׳ן וואונש פון די ג׳ קונדשאַפט
מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ

Łódzki Bank Depozytowy
Sp. Akc.
לאָדזער דעפּאָזיטען באַנק
אַקציען געזעלשאַפט
לאָדז, פּיעטריקאָווער 5.
נעהמט אָן פערצינזטע פקדונות (וועקלאַדען) אויף ביכלעך אין זלאָטיס און אין פרעמדע וואַלוטען
פון 10 זל. אָן.
דאָס אויסצאָהלען קומט פאָר אויפ׳ן ערשטען פערלאַנג ביים פאָרשטעלען דאָס פקדונות ביכעל.
ŁÓDŹ,
Piotrkowska 5.

Dr. M. Lerner
ספּעציאַליסט פון קינדער קראַנקהייטען
זאַכאַדניא 64
צוריקגעקומען
5448 אויפנאַהמס-שעה׳ן פון 4—6 נאָכמ.

לעזט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט“

פאָלקס-אוניווערזיטעט
ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.
היינט, דינסטאָג, ד. 12/11, 8.30 אָוועגד אין לאָקאַל פון דער ציונ. אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4)
פאָרלעזונג
אויף ד. ט.: „די יודישע פערציהונגס-קונסט“
פאָרלעזער: קונסט-מאָלער פּראָפ. ח: כהנא.
איינגאַנג פריי!

קאָלאָשן, שניעגאָוצעס און שטיוועל
„PEPEGE“
צו פאַבריקס-פרייזען הורט און דעטייל
M. Joskowicz Łódź, Piotrkowska 9 Tel. 1.77.63

ערב א יאפאניש-סאוויעטישען קאנפליקט

יאפאן דראהט איבערצורייסען די דיפלאמאטישע בעציהונגען מיט סאוו.-רוסלאנד

אויב זי וועט נישט אפשטעלען די קאמוניסטישע פראפאגאנדע

יאפאן דראהט איבערצורייסען די דיפלאמאטישע בעציהונגען מיט סאוו.-רוסלאנד

וואַרשא. (טעלעפאניש) דער „רוימער קוריער" ברענגט א ידיעה פון מאסקא, לויט וועלכער די יאפאנישע פאליציי זאל האבען ארעסטירט א ריי קאמוניסטען, וואס זאלען זיין אויסגעהאלטען געווארען פון א פרעמדער מלוכה און וואס וועלען בקרוב געשטעלט ווערען פאר'ן געריכט.

הגם דער נאמען פון דער „פרעמדער מלוכה" ווערט נישט אנגעגעבען, איז קיין ספק נישט פארהאן, אז דאס איז סאוויעט-רוסלאנד און ווי מען רעכענט, וועט די יאפאנישע רעגירונג נאכ'ן פארענדיגען דעם פראצעס, וואהרשיינליך איבעררייסען די דיפלאמאטישע בעציהונגען מיט סאוויעט-רוסלאנד.

וואהל-רעזולטאט אין עסטרייך

ווין, 11 נאוו. (ספעצ.) היינט זיינען פארגעקומען וואהלען צו 17 הונדערט געמיינדע ראטען פון נידער-עסטרייך. דער וואהל-רעזולטאט בעווייזט א קליינע נייגונג פון דער געזעלשאפט אויף רעכטס.

ווין. (ספעצ.) אין איבערלאך איז בעת די וואהלען געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען די „היימווער" און „שוץ-בונד". 8 היימוועהר-לייט זיינען פערוואונדעט געווארען.

צוזאמענשטויסען בעת דער וואהל-קאמפאניע אין מעקסיקא.

ניו-יארק. (ספ.) פון מעקסיקא מעלדעט מען וועגען צוזאמענשטויסען פון די אנהענגער פון די פרעזידענט-קאנדידאטען בעת דער וואהל-קאמפאניע. 13 פערזאן זיינען פערוואונדעט געווארען, צווישען זיי א פאליציי-קאמענדאנט. די ידיעה וועגען 3 דערהרג'עטע, ווערט אפגעלייקענט.

א באמבע אין בוענאס איירעס

בוענאס-איירעס. (ספ.) אויף דער פאסט-סטאציע איז היינט דא געווארפען געווארען א באמבע. קיין מענשליכע קרבנות זיינען נישט געווען. ווי מען איז זיך משער, זאלען דאס האבען געטון פאשיסטען.

וויל פערגרעסערט די יוד. עמיגראציע פון ראטען-רוסלאנד.

ריגא. (יט"א) פאר דער לעצטער צייט האט זיך בעדייטענד פערגרעסערט די יודישע עמיגראציע פון ראטען-רוסלאנד. אין דער צייט, ווען מיט א פאר חדשים צוריק פלעגען דורך ריגע דורכפאהרען בלויז צו 25-50 יודישע עמיגראנטען א חודש פון רוסלאנד, בעטרעפט איצט שוין זייער צאהל ביז 300 א חודש. דער וואוקס פון דער צאהל יודישע עמיגראנטען ערקלערט זיך דערמיט, וואס די ראטען רעגירונג האט ווידער אנגעהויבען ארויסגעבען אויסלענדישע פעסער, וואס זי האט פריהער געהאט אפגעשטעלט.

—0—

טראגישער פינאל פון א ליבע-ראמאן

צווישען א יונגער פריצ'טע און א יודישען בחור

ביאליסטאק. — אין דער אומגעגענד פון שטעטעל קאמינקי איז איצט די טעמע פון טאג דער טראגישער פינאל פון א ליבע-ראמאן צווישען יודישען בחור משה גלעזער מיט א יונגער טאכטער פון א דארטיגען פריץ.

ביידע יוגענדליכע האבען זיך בעקאנט מיט א קורצער צייט צוריק אויף א אוונט און זיינען זיך שטארק געפעלען געווארען. באלד איז מען אין שטעטעל געוואויר געווארען, אז דער יודישער בחור טרעפט זיך מיט דער יונגער פריצ'טע און זייער דערבייאיגען גוט.

דערווייל האט זיך צום קריסטליכען מיידעל אנגעהויבען שדכנ'ען א שכנות'דיגער פריץ. דערוויסענדיג זיך פון א „גוטען ברודער", אז זיין קומענדיגע כלה טרעפט זיך מיט א יודישען יונגערמאן, האט ער וועגען דעם געמאלדען איהר פאטער, וועלכער האט בעשלאסען זיך איבערצייגען פערזענליך, צי דאס איז ריכטיג.

איינמאל אוונט צייט, ווען דאס פארל איז זיך רוהיג געזעסען אויף א באנק אין גארטען פון גוט, האט זיך פלוצים בעוויזען דער פריץ. דאס מיידעל, מורא'האבענדיג, אז ס'קען עפעס געשעהן, האט געעצה'ט דעם בחור צו מאכען פליטה. אנטלויפענדיג האט ער זיך אבער פערטשעפעט אן א דראהט און זיך שטארק צוקאליעטשעט די פוס.

אין א פאר טעג ארום האט ער בעקומען א בלוט-פערגיפטונג און איצט ראנגעלט ער זיך מיט'ן טויט אין שפיטאל.

—0—

די ים-המלח קאנצעסיע פאר'ן ענגל. פארלאמענט

פראנצויזישע רעגירונג לעגט פאר דעם ענין איבערצוגעבען דעם האגער שידס-געריכט

לאנדאן, 11. נאוועמבער (יטא) אויף דער היינטיגער זיצונג פון פארלאמענט האט אן ענגלישער קאנסערוואטיווער דעפוטאט געשטעלט אן אנפראגע דער רעגירונג וועגען דער ים-המלח-קאנצעסיע.

העגדערסאן האט געענטפערט, אז די פראנצויזישע רעגירונג האט מיט א צייט צוריק פארגעלעגט איבערצוגעבען דעם ענין צום האגער שידס-געריכט. די ענגלישע רעגירונג האט זיך אבער אפגעזאגט דערפון. לעצטענס האט די פראנצויזישע רעגירונג זיך ווידער אמאל געווענדעט צו דער ענגלישער רעגירונג וועגען דעם ענין און די פראגע ווערט איצט בעטראכט.

קאנפערענץ פון נאטאבעלען אין עמאן פערנעמט זיך מיט דער לאגע אין א"י

ירושלים, 11. נאוועמבער. (יטא) אין עמאן האט זיך היינט אנגעהויבען א אויסערארדענטליכע קאנפערענץ פון אראבישע נאטאבעלען צו בעטראכטען פראגען, וואס זיינען פערבונדען מיט דער לאגע אין ארץ-ישראל.

2 יודען אנגעקלאגט פאר פרובען ערמארדען א אראבער

ירושלים, 11. נאוועמבער. (יטא) היינט זיינען 7 יודען פון חיפה צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט ווערענדיג אנגעקלאגט אין פרוב צו ערמארדען אראבער.

בעקאנטער ענגלישער ארבייטער-פריינד אנגעקומען קיין א"י.

ירושלים, (יט"א) דא איז אנגעקומען דער בעקאנטער ענגלישער ארבייטער-פריינד קאפיטאן גארדאן קעניג, וועלכער האלט אפ א ריי בעראטונגען מיט די אראבישע פאליטיקער וועגען דער לאגע אין ארץ-ישראל.

אין א בריף, וועלכען קאפיטאן גארדאן קעניג האט פערעפענטליכט אין „פאלעסטיין בוילעטין" ווערט צוו. אנד. געזאגט: „פיל פון מיינע פריינד זיינען דערהרג'עט געווארען אין נאמען פון גערעכטיגקייט. דער פרינציפ פון גערעכטיגקייט איז איינער פון די זיילען פון דער ענגלישער אימפעריע. איך בין דעריבער פעראנטווארטליך זיך צו בעקענען מיט דער לאגע אין א"י און די שכנות'דיגע לענדער".

באנדיטען בערויבט א צוג

לאס אנדזשעלאס, 11 נאוו. (ספעצ.) א באנדע באנדיטען האבען היינט געמאכט אן אנפאל אויף א צוג. די באנדיטען האבען דערשאסען דעם מאשיניסט און דער צוג איז אראפ פון די רעלסען. נאכדעם האבען די באנדיטען בערויבט אלע פאסאזשירען.

70-יעהריגער געבורטסטאג פון פראפ. לידוויג שטיין

דעם בעקאנטען געלעהרטען און פובליציסט.

בערלין, (יט"א) די טעג פייערט זיין 70 יעהריגען געבורטס-טאג דער בעקאנטער געלעהרטער און פאליטישער שריפטשטעלער פראפ. לודוויג שטיין.

פראפ. שטיין שטאמט פון אונגארן און האט אין זיין יוגענד בעזוכט די ישיבה אין מאטערסדארף. נאכ'ן פערענדיגען די גימנאזיע אין האלאנד האט פראפ. שטיין שטודירט אויפ'ן בערלינער אוניווערזיטעט און גלייכצייטיג בעזוכט דעם ראבינער-סעמינאר פון ד"ר הילדעסהיימער. נאכדעם, ווי ער האט זיך דאקטארירט אין האלע, האט ער פערנומען א געוויסע צייט דעם ראבינער פאסטען אין בערלין. שפעטער איז ער בעשטימט געווארען אלס דאצענט אין ציריך און נאכהער אלס פראפעסאר אין בערן. אין יאהר 1914 האט זיך פראפ. שטיין בעזעצט אין בערלין, וואו ער האט אנגעהויבען צו שפילען א וויכטיגע ראל אין געזעלשאפטליכען לעבען און האט פערנומען איינע פון די הויפט-ערטער אין דער דייטשער פובליציסטיק.

פראפ. לודוויג שטיין האט פערעפענטליכט אין דער אולשטיין-פרעסע ארטיקלען אונטער'ן פסעוודאנים „דיפלאמאטיקוס", וואס פלעגען אויפגענומען ווערען מיט גרויס אויפזעהן. שפעטער האט פראפ. שטיין געשאפען די גרויסע צייטשריפט פאר אינטערנאציאנאלער פאליטיק, וויסענשאפט און ווירטשאפט „נארד און זיד".

נאטור-קאטאסטראפעס

געוואלדיגער שטורם איבער אלזשיר און טוניס

פאריז. (ספ.) איבער אלזשיר און טוניס איז אריבער א געוואלדיגער שטורם וואס האט אנגעמאכט גרויסע פערוויסטונגען אין לאנד. אלע וועגען און גאסען זיינען פערפלייצט געווארען פון א גיס-רעגען. די שאדענס זיינען זעהר גרויס.

נייער אויסברוך פון ווולקאן סאנטא-מאריא

ניו-יארק. (ספ.) פון גואטעמאלא מעלדעט מען וועגען א נייעם אויסברוך פון ווולקאן סאנטא מאריא. אין ווולקאן האט זיך בעוויזען א נייער קראטער, וואס שפייט מיט פייער-לאווע.

די צאהל מענשליכע קרבנות איז וועניגער ווי ביים פריהערדיגען אויסברוך. אבער די פערוויסטונגען פון הייזער און בנינים איז זעהר גרויס.

שלאקס-רעגענס אין איטאליען

רוים, 11 נאוו. (ספעצ.) מען מעלדעט פון גאנצען לאנד וועגען גרויסע רעגענס, וואס האבען אונטערגעשוועכט די באהן-ליניעס. עס זיינען צוליב דעם פארגעקומען איינינגע באהן-קאטאסטראפעס. קיין מענשליכע קרבנות זיינען נישט געווען.

שרפה מיט מענשליכע קרבנות אין משיקאגער אוניווערזיטעט

ניו-יארק. (ספ.) אין דער מישיגאנער אוניווערזיטעט איז אויסגעבראכען א שרפה. די שרפה איז ענטשטאנען צוליב אן אויפרייס פון בענזאלוש פייער. די צייטונגען מעלדען, אז פיל פערזאנען זיינען אומגעקומען אין די פלאמען בעת'ן לעשען די שרפה.

—0—

פראפ. איינשטיין דאנקט פאר איינשרייבען איהם אין „גאלדענעם בוך"

ירושלים, (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן איינטראגען דעם נאמען פון אלבערט איינשטיין אין „גאלדענעם בוך" פון יודישען נאציאנאל-פאנד, האט פראפ. איינשטיין צוגעשיקט דער הויפט-דירעקטאריע פון נאציאנאל-פאנד א בריף, אין וועלכען ער דריקט אויס זיין דאנק און ווינשט דעם העברעאישען אוניווערזיטעט, ער זאל זיך פערוואנדלען אין א גייסטיגען צענטער פון יודישען פאלק.

—0—

א „מלך", ווארפט זיך מיט א האק-מעסער אויף זיין ברודער און צו-ברעכט איהם די זייטען.

א פערבאנדאזשירטער, א ביסעל חנ-קענדיג, קומט אריין אין אונזער רעדאקציע א יונגערמאן אברהם צוליך פון צמענטארנא 3, וועלכער דערצעהלט אונז זיין הארצווייטאג.

ער האט א יונגערען ברודער, א בחור פון עטליכע און דרייסיג יאהר, היינט דער ברודער מלך און ער וויל מאכען אויך זיין א מלך איבער דער שטוב פון זיינע עלטערן, וועלכע ער „מאכט אויס דאס אויער"... אבער דאס איז ביי דעם יונגערמאן א נעבען-זאך. די פארגאנגענע וואך איז מלך צוליך אהיימגעקומען 3 א זייגער ביינאכט, און ווי עס פאסט פאר א מלך, האט ער אויך ביינאכט ארויסגעוויזען, וואס ער איז. ער האט ארראנזשירט א געשלעג מיט'ן עלטערען ברודער, וועלכען ער האט דערלאנגט מיט א האק-מעסער איבער'ן קאפ און איבער די זייטען, אז דער בעפאלענער האט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין. דער ארויסגערופענער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט נישט מעהר און נישט וועניגער, ווי אז דער מלך האט זיין ברודער איבערגעהאקט 2 ריפען און שווער פערוואונדעט דעם פוס. נאכ'ן געבען די ערשטע הילף, האט דער דאקטאר פעראָרדענט אבראם צוליך'ן צו ליגען א לענגערע צייט אין בעט און זיך לאזען מאכען אפעראציעס פון א כירורג.

אבער די שווערע עולה פון אן אייגענעם ברודער האט ער נישט געקאנט איבערטראגען און קראנקערהייט, מיט די באנדאזשען און צייכענס פון האק-מעסער, געקומען אין רעדאקציע דערצעהלען זיין אומגליק.

ווי אבראם צוליך גיט איבער, זאל דער זעלבער מלך שוין האבען געווען א תושב אין פויזנער „ישיבה", אין ווארשאווער „פאוויאק" און אין לעמבערגער יושב-בסתר, און אלץ פאר זיינע מעשים טובים.

די נייע ראטע פערמעגענס-שטייער

וואס איז צאהלבאר ביז'ן 10 דעצעמבער ד. י.

די נייע ראטע פערמעגענס-שטייער, וואס איז צאהלבאר ביז'ן 10. דעצעמבער 1929, איז בעשטימט לויט אזא שליסעל, אז שטייער-צאהלער פון דער צווייטער און דריטער קאטעגאריע-גרופע (די גרויסע און מיטעלע אינדוסטריע און האנדעל און די איבריגע קאטעגאריעס שטייער-צאהלער), וואס זייערע פערמעגענס זיינען אפגעשאצט העכער 10 טויזענד זל., דארפען איינצאהלען 0,6 פראצענט פון ווערט פון זייערע פערמעגענס.

שטייער-צאהלער, וועלכע האבען איינגעצאהלט געוויסע סומען, וואס שטייגען אריבער די ביז-איצטיגע ראטעס פון פערמעגענס-שטייער, וועלען צו דער נייער ראטע דארפען צוצאהלען די נויטיגע רעשט. די דאזיגע שטייער-צאהלער בעקומען „וועזוואניעס" צו דעקען דעם אונטערשייד פון'ם פריהער-בעצאהלטען און דער הויך פון דער נייער ראטע.

צוליב דעם, וואס די איצטיגע ראטע איז אזוי צו זאגען א פארטזעצונג פון דער דעקונג פון'ם שוין-בעשטימטען שטייער, דינט נישט די שטייער-צאהלער קיין שום יורידישע רעכט בנוגע דער איצטיגער ראטע. דאס שליסט אבער נישט אויס די מעגליכקייט פון פאדערן אויסצובעסערן עווענטועלע פעהלערן ביים בערעכענען די נייע ראטע.

„תומכי אורחים" ארגאניזיאט א קויהלען-פערטיילונג

און עפענט 2 ווארים שטיבעל מיט ברויט און טעה פאר נויטבעדערפטיגע

(—) זונטאג אוונט איז אין „תומכי אורחים" אונטער'ן פארזיץ פון ה' יוסף בעכער אין אנוועזענהייט פון איינינגע אנגעזעהענע עסקנים פארגעקומען א זיצונג, אויף וועלכער ס'איז בעשלאסען געווארען היינטיגען ווינטער צו ארגאניזירען אן אומזיסטע קויהלען-פערטיילונג פאר דער ארימער בעפעלקערונג אין לאדז.

אויף דער זיצונג איז באלד געשאפען 150 קארץ קויהלען.

די קויהלען-פערטיילונג וועט זיך אנהויבען פון דעם סונטאגען מאנטאג דעצעמבער. ווי אזוי די פערטיילונג וועט פארקומען, וועט בעזונדער מיטגעטיילט ווערען.

באלד, ווי עס וועלען זיך אנהויבען גרעסערע פרעסט, זאלען אויך געעפענט ווערען 2 ווארים-שטובען, וואו מען וועט פערטיילען ברויט מיט טיי פאר ארימע.

די דאזיגע בעשלוסען פון „תומכי אורחים" איז ווירקליך וועהרט צו בעגריסען און מען דארף ערווארטען, אז די אקציע וועט אזוי ארגאניזירט ווערען, אז זי וועט זיין פון נוצען פאר דער נויט-בעדערפטיגער בעפעלקערונג.

וועגען האנדעלס-טראקטאט צווישען פוילען און פארטוגאל

פון האנדעלס-טראקטאט וועט אין ערשטער רייה פראפיטירען לאדז

ווארשא. (יטא) אין ווארשא האט לעצטענס געווייזט אינזש. סאמועל שווארץ פון ליסאבאן, א זגערזשער יוד, וועלכער איז טעטיג ביים אנקניפען ענגערע ווירטשאפטליכע בעציהונגען צווישען פוילען און פארטוגאל. הגם פארטוגאל אליין צעהלט נישט מעהר ווי 6 מיליאן איינוואוינער, קאן דאס לאנד צוזאמען מיט איהרע קאלאניעס אויסגענוצט ווערען אלס ווילטיגער אפזאץ-מארק פאר דער פוילישער אינדוסטריע, הויפטזעכליך פאר די לאדזשער טעקסטיל-אויסארבייטונגען.

די פערהאנדלונגען צווישען פוילען און פארטוגאל האבען ביז איצט אנגעטראפען אויף געוויסע שוועריגקייטען צוליב די אימפארט-קאנטינגענטען, וואס פערפליכטען אין פוילען. לעצטענס האבען זיך אבער מיט דעם ענין פאראינטערעסירט איינינגע איינפלוסרייכע פערזענליכקייטען און מיטגלידער פון עקאנאמישען קאלעגיום" אין ליסאבאן, ווי דער פרעזעס פון דער יודישער קהלה אין ליסאבאן און דער רעדאקטאר פון דער צייטונג „סעמוּלא" ה' מאזעס אמזאלאק, א. אנד., וועלכע פיהרען א פראפאגאנדע פאר שליסען א האנדעלס-טראקטאט מיט פוילען. דער דירעקטאר פון האנדעלס-דעפארטאמענט צערעיא האט בעפולמעכטיגט דעם אינזשעניער שווארץ מיטצוטיילען דעם פוילישען אמבאסאדאר אין מאדריד, מיניסטער פערלאווסקי, אז מצד פארטוגאל זיינען נישטא קיין שום שטערונגען צו שליסען דעם האנדעלס-טראקטאט.

אינזש. שווארץ האט בעת זיין אויפהאלטען זיך אין ווארשא, קאנפערירט וועגען דעם ענין מיט'ן דירעקטאר פון האנדעלס-דעפארטאמענט ה' סאקאלאווסקי און מיט דעם דירעקטאר פאר האנדעלס-טראקטאטען ה' גינטער. אונגליקען וועלען קיין ליסאבאן אפפאהרען איינינגע בעאמטע מיט'ן צוועק צוצואיילען דאס שליסען דעם האנדעלס-טראקטאט. פון פוילען קיין פארטוגאל קאן מען אין דער ערשטער רייה עקספארטירען טעקסטיל-אויסארבייטונגען, קויהלען, האלץ, תבואה, מעטאל און גאלאנטעריע-אויסארבייטונגען א.א.וו. פון פארטוגאל קיין פוילען קאנען אימפארטירט ווערען: קארקען-האלץ, סארדינען, רויה-קאקאא, אויל, קאווע, קאלאניאל-ארטיקלען א.

ר. גל.

—0—

פאר'ן אנקומען פון נחום סאקאלאוו קיין רומעניען

די שטעלונג פון די רעוויזיאניסטען.

בוקארעסט, (יט"א) עס איז שוין ענדגילטיג פעסטגעשטעלט געווארען, דאס נחום סאקאלאוו קומט קיין רומעניען דעם 14-טען נאוועמבער. נאך זיין אנקומען וועט פארקומען א קאנפערענץ פון קרן-היסוד און דער אנהויב פון דער קאמפאניע. עס וועט אויך פארקומען א קאנפערענץ פון קרן-קימת. עס איז געבילדעט געווארען א ספעציעלער אויפנאהם-קאמיטעט. ביז'ן אנקומען פון נחום סאקאלאוו וועט זיך אויך קאנסטיטואירען דער קאמיטעט פון די רומענישע מיטגלידער פון ראט פון דער „דזשואיש אייזשענסי", וואס וועט זיך פעראייניגען מיט'ן עקזעקוטיווער „קרן-היסוד"-קאמיטעט. נחום סאקאלאוו וועט אויך קומען אין בעריהרונג מיט מיטגלידער פון דער רומענישער רעגירונג.

דער צענטראל-קאמיטעט פון די רומענישע רעוויזיאניסטען האט צוגעשיקט דעם צענטראל-קאמיטעט פון דעם קרן-היסוד א בריף, אין וועלכען עס ווערט צוו. אנד. געזאגט: „צווישען די יודישע מאסען הערשט אן אויסגעשפראכענע אונצופריעדענהייט מיט דער איצטיגער אלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע. דעריבער איז נישט פאסיג, אז אויף דער עפענונג פון דער היי-יעהריגער קרן היסוד-קאמפאניע זאל איינגעלאדען ווערען א מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע. די אנוועזענהייט פון אן עקזעקוטיווע-מיטגליד וואלט אונז געצוואונגען צו פערשארפען אונזער קאמף געגען דער לייטונג און אזוי ארום שטערען דער פייערליכקייט, וואס איז אזוי נויטיג צום אנהויב פון דער קרן-היסוד-אקציע."

דערויף האט דער קרן-היסוד אויסגעדריקט זיין פערוואונדערונג צוליב דער שטעלונג פון די רעוויזיאניסטען. אויף דעם האט דער צ.ק. פון די רעוויזיאניסטען געענטפערט מיט א בריף, אז זיי שטעלען זיך געגען דעם קומען פון סאקאלאוו'ן נישט אלס מיטגליד פון א פארטיי, נאר אלס מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע.

—0—

לאדזער כראניק

אפעלאציעס אויפ'ן הכנסה-שטייער

נאך אין סוף פון היינטיגען חודש וועט פון די אפעלאציע-קאמיסיעס פאר'ן הכנסה-שטייער צוטרעטען צו בעטראכטען די איינגעפלאסענע רעקורסען אויף דער ערגעשאצטער הכנסה. די פארבערייטונגס-ארבייטען אין די אפעלאציע-קאמיסיעס ווערען שוין געמאכט.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

...מאניעווסקי, פאביאניצער 50; ...גראזינסקי, פעטריקאווער 164; ...וויטש, פושעיאזד 19; רעמביעלינסקי, ...רושיא 26; זונדעלעוויטש, ...ער 25; סאסנערקעוויטש, זגערזשער 54; ...פראלאווסקא, פושעושינער 56.

א גוטע עצה.

...ליבע. עטליכע פערשידענע אפפיהרונגס-מיטלען, ...ליכע ווערען שרייענדיג רעקלאמירט, האבען נישט ...עבען דעם געוואונשטען רעזולטאט, דארף מען ...בעדינג בענוצען קאסקארין לעפרענס דאס בעס- ...אפפיהרונגס-מיטעל, אין א דאזע פון 1 אדער ...ילען, אין אוועבד בעת'ן עסען. פערקויף אין ...אפטייקען. 5452

די נעכטיגע אונאפהענגיגקייטס-פייערליכקייטען אין לאדז

(:) די נעכטיגע אונאפהענגיגקייטס-פייערליכקייטען אין לאדז זענען נישט אויסגעפאלען אזוי אימפאזאנט, ווי מען האט גערעכענט. דער אונאויפהערליכער רעגען האט פיל געשטערט אין דער פייערליכקייט.

טאקע צוליב'ן רעגען האבען זיך בעטייליגט אין דער דעפילאדע פאר'ן גראנד-האטעל נאר מיליטערישע אפטיילונגען, די ארגאניזאציעס פאר מיליטערישער צוגרייטונג, פאליציי און פייערלעשער. די האנדווערקער-צעכען און די שול-יוגענד האבען זיך צוליב'ן רעגען נישט בעטייליגט אין דער דעפילאדע.

9 פריה זענען אין די טעמפלען פון אלע אמונות פארגעקומען פייערליכע תפילות ביי דער בעטייליגונג פון פארשטעהער פון דער מאכט, פאליציי א. א.

אין דער אלטשטעטישער שוהל האָבען זיך צו דער פייערליכקייט פערזאמעלט רעפרעזענטאנטען פון די מלוכה-ארגאנען און דער קאמונאלער מאכט אין לאדז. צווישען אנדערע זענען געווען מצד דער וואיעוואדזטווא נאטשעלניק טומיענעצקי, מצד דער שטאטישער ספאראסטווא דער קאנצעלאריע-ליימער, דער וויצע-פרעזעס פון קרייז-געריכט, א דעלעגאט פון דער פראקוראטור, א פערטרעטער פון שול-קוראטאריום א.א.

פון דער קהלה זענען געווען: פרעזעס פון קהלה-ראט סענ. בודזינער, די דאזארען: רומקאווסקי, בערגער, רוס, סעקרעטאר ה' נאדעל און מיטגלידער פון ראבינאט.

נאכדעם, ווי דער חזן, ה' ווינאגראד זאגט אפ די געהעריגע תפלות, רעדען הרב פיינער און פרעזעס מינצבערג מעניני דיומא.

נאך די רעדעס ווערען איבערגעלייענט טעקסטען פון די בעגריסונגס-דעפעשען, וואס די לאדזער יודישע קהלה שיקט ארויס צום מלוכה-פרעזידענט און מארשאל פילסודסקי. די דעפעשען לויטען: „אין 11. יאהרטאג פון ווידערגעבורט פון דער פוילישער מלוכה, שיקט ארויס די לאדזער יודישע קהלה אינ'ם נאמען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, אויסדרוקען פון ליבע און וואונשען פאר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון דער פוילישער רעפובליק".

די דעפעשען זענען אפגעשיקט געוואָרען צום פרעזידענט אין שלאס, און צו מארשאל פילסודסקי אין בעלוועדער.

נאך דער פייערליכקייט האט דער פארשטעהער פון דער וואיעוואדזטווא, ה' טומיענעצקי געדאנקט דעם פרעזעס מינצבערג פאר זיינע ווארעמע ווערטער.

א פייערליכע תפילה איז אויך פארגעקומען אין דער סינאגאגע אויף אלטע קאשטשושקי.

אין די נאכמיטאג-שעה'ן זענען אין די קינאס נעגעבען געווארען ספעציעלע פארשטעלונגען, וואס זייערע איינקונפטען איז געווען בעשטימט פאר א מיליטערישען יתומים-הויז.

אין אווענד זענען אין שטאטישען טעאטער און אין „פאפולארני"-טעאטער פארגעקומען עקסטרא-פארשטעלונגען פאר זעלנער.

אין שטאטישען קינא זענען געגעבען געווארען אומזיסטע פארשטעלונגען פאר אלע אהן אויסנאהם. אין נייער'ס זאל זענען נעגעבען געווארען אומזיסטע פארשטעלונגען פאר ארבייטער.

אין „פילהארמאניע" איז פארגעקומען א פייערליכע אקאדעמיע.

קאנטראל-פערזאמלונגען פון די יאהרגענג 1904, 1889 און 1902.

היינט, דארפען זיך צושטעלען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען אין לאקאל טארגאווא 18 די רעזערוויסטען, פון יאהרגאנג 1904 (קאטעגאריעס A, C, D, און C איינס, C צוויי) וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון דעם 2, 3, 5, 8 9 און 11 קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט'ן אותיות.

I J Ka — Kn

אין לאקאל אויף נייע-ציגעל גאס 51 דארפען זיך צושטעלען די רעזערוויסטע פון יאהרגאנג 1904 פון 4 קאמיסאריאט און זייערע פאמיל-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות.

M — Ź

אין לאקאל פון פ.ק.או. לאדז-פאבריאניצער פיעטריקאווער 187 רעזערוויסטען פון יאהרגאנג 1904, וועלכע וואוינען אין זגיערזש, און זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

Ź ביז T

איינשליסליך.

רעגיסטראציע פון יארגאנג 1909

היינט, דעם 12 נאוועמ. פון 8 פריה ביז 3 נאכמ. דארפען זיך מעלדען פערזענליך צו דער רעגיסטראציע אין לאקאל פון מיליטערישען-פאליציאישען ביורא אויף פיעטריקאווער 212 די יונגע לייט וואס זענען געבוירען אין יאהר 1909 אונוואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 9 קאמיסאריאט און וועמענס פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט:

A. — Ź.

לאדזער מאנופאקטור און גארן קיין שוועדען

(–) די לאדזער אינדוסטריע, וואס מאכט כסדר בעמיהונגען צו פערברייטערען איהר אפזאץ-מארק האט לעצטענס צו פערצייכנען א ערפאלג אין שוועדען, וואו א חוץ דער לאדזער מאנופאקטור, וואס האט שוין אין שוועדען איהרע אפנעמער, זענען די לעצטע טעג געקומען קיין לאדז די ערשטע נינסטיגע שוועדישע אפערטען אויף גארן. דער ערשטער טראנספארט לאדזער גארן קיין שוועדען ווערט די טעג אפגעשיקט איבער'ן ים דורך גדיניא.

בעראטונג פון אלע סאציאליסטישע פראקציעס

(§) מארגען מיטוואך קומט פאר א בעראטונג פון אלע סאציאליסטישע פראקציעס אין שטאט-ראט. עס וועט בעטראכט ווערען די פראגע וועגען דער הויך פון דעם דירה-געלד אויף קאנסטאנטינער פאלעשיע. נאך דעם ווי עס וועט אין דער פראגע אנגענומען ווערען א בעשלוס, וועט דער ענין בעטראכט ווערען אויף דער נאָכסטער זיצונג פון מאגיסטראט.

לאסט-וועגען און שמייסער-פעראיין פאדערט בעסערע ארבייטס-בעדינגונגען

(וו) דעם פרייטאג שבת איז פארגעקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאסט-וועגען- און שמייסער-פעראיין אויף פשעיאזד 34, אויף וועלכער עס זיינען ארומגערעדט געווארען די ארבייטס-בעדינגונגען אויפ'ן יאהר 1930. די רעדנער האבען זיך בעקלאגט, אז אין די עקספעדיציע-קאנטארען ווערען נישט אפגעהיטען די פארשריפטען בנוגע דער ארבייטס-צייט און שכירות. עס איז בעשלאסען געווארען וועגען דעם ענין ארויסצושיקען א דעלעגאציע קיין ווארשא.

פארפאלען

דער 62 יעהריגער יוסף פארער פון יאקובא פארער איז נעכטען אראפגעפאלען פון א לייטער און צובראכען ביידע פיס. די פאגאטאָוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל אריין.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן

היינט, דינסטאג, ד. 22. 9 אווענד

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג

פון 1 ביז 2.50 צום ערשטען מאל אין דעם סעזאן

חאשע די יתומה

אין 4 אקטען פון יעקב גארדין

עס נעמט אנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאן, מאכאראָווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכאראָווסקי, נייהויז, פאלאנסקי און רעקאר. אדמיניסטראטאר—מ. ארנוואלד, מוזיקאלישע לייטונג—ל. זעלמאן.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע

„הזמיר"

ווי מיר דערוויסען זיך האט דער פעראיין „הזמיר" בעגייט די טעטיגקייט פון דעם ארגאניזירטען ארקעסטער, וועלכער וועט געבען די מעגליכקייט א ברייטערער צאהל פון אינסטרומענטאלע דילעטאנטען זיך איינצושפילען אין די אנגעמערקטע גרעסערע קאמפאזיציאנען וואס דער „הזמיר" האט בדעה אויפצופיהרען אין דעם היי-יעהריגען מוזיק-סעזאן.

—0—

יונגע יוד. פרוי ווארפט זיך אראפ פון 4. שטאק און ווערט דער'הרג'עט אויפ'ן ארט

אנ'אפגעראטעוועטער זעלבסטמערדער שפרינגט אראפ פון שפיטאל-פענסטער און ווערט פערשוואונדען

(§) די 63-יעהריגע גלא ענגלער פון רעגיסטראצקא 12 האט זיך נעכטען אראפגעווארפען פון 4-טען שטאק און דער'הרג'עט געווארען אויפ'ן ארט. דער דאקטאר פון דער פאגאטאָוויע האט שוין מעהר נישט געהאט צו טאן, ווי צו קאנסטאטירען דעם טויט.

די זעלבסטמערדערין האט שוין א לענגערע צייט געליטען אויף א נערווען-צערשטרייאונג און האט שוין איינע מאל געוואלט בעגעהן זעלבסטמארד, נאר די שטוביגע האבען איהר געשטערט דערין. נעכטען האט זי אויסגענוצט די געלעגענהייט, וואס קיינער איז נישט געווען אין שטוב און אראפגעווארפען זיך דורכ'ן פענסטער אין [illegible] אריין.

* * *

(–) אין טויער פון פעטריקאווער 48 האט מען נעכטען געפונען ליגען א יונגען מאן אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס איז דער 25-יעהריגער קריסטליכער יונגערמאן סטעפאן וואשילעווסקי און, אז ער האט זיך פער'סמ'ט מיט יאדינע. די פאגאטאָוויע האט איהם תיכף אפגעפירט אין שפיטאל, וואו מען האט איהם אויסגערייניגט דעם מאגען. דעם זעלבסטמערדער איז דאן בעסער געווען און מען האט איהם ארויפגעלעגט אויף א בעט אין א שעה ארום האט אבער דער זעלבסטמערדער פלוצלונג זיך אויפגעכאפט פון בעט און איידער מען האט זיך נאך צייט געהאט אומצוקוקען איז ער שוין געשטאנען ביים פענסטער און באך אראפ אין גארטען אריין. די סאניטארען זענען תיכף ארויס אין גארטען, ארומגענישטערט צווישען די גראז, אפער וואשילעווסקי'ן האט מען נישט געפונען. דער זעלבסטמערדער איז פערשוואונדען געווארען. די שפיטאל-דירעקציע האט וועגען דעם פארפאל געמאלדען דער פאליציי.

צוקערניקעס געגען די בעקערייען

(§) דעם פארינען שבת איז געקומען א דעלעגאציע פון קאנדיטאר-צעך צום וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי און זיך פאר איהם בעקלאגט, אז זיי פיהלען זיך זעהר שטארק בע'עולה'ט דורך דעם, וואס מען ערלויבט די בעקערייען אויסצובאקען טשאסטעס און זיס געבעקס, צו וועלכע זיי האבען נישט קיין שום געהעריגע קוואליפיקאציעס.

וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי רופט די רינבער צונויף אויף דעם פרייטאג א ספעציעלע קאנפערענץ מיט דער בעטייליגונג פון א פארשטעהער פון אינדוסטריע אמט ביים מאגיסטראט. אויף דער קאנפערענץ וועט וועגען דער פראגע אנגענומען ווערען א בעשלוס.

—0—

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוני. ארגאניזאציע

היינט 8.30 אווענד קומט פאר אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט א פארלעזונג פון קונסט-מאלער ה' ח. כהנא וועגען דער יודישער פערציהרונגס-קונסט. די פארלעזונג קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגלניאנא 4). דער איינגאנג איז פריי.

וואסערע הענט מ'האט, אזא מענש איז מען

ווי הענט כאראקטעריזירען א מענשען אין די ראלע, וואס זיי שפילען אין זיין לעבען.

[illegible]האט איהר זיך שוין פערטראכט [illegible]אל, ווי אפט איהר דערלאנגט מענ[illegible] די האנד, אדער צום בעגריסען זיך, אדער צום געזעגענען, אדער אלס צייכען פון פריינדשאפט? מעהרסטענס איז עס נישט קיין האנד-[illegible], נאר, נאר בלויז א לייכטער אנריהר מיט דער האנד. אבער אמאל איז א מין איבערגיסען זיך אין דער [illegible] פון אנ'אנדערן, א בעהעפטונג, [illegible] אזא תואה'דיגע, ווי דער קוש, [illegible] א טיפערע, ריינערע! דער קוש [illegible] זיין א צוואנג, אדער דער סוף פון [illegible] ליבע. א האנד-דרוק איז מעהר, ווי [illegible].

און דאך, זעלטען, ווען מיר טוען א [illegible] אויף די הענד, וועלכע מיר דריקען. [illegible] זעלטענער, ווי מיר טוען א קוק [illegible] יענעמס געזיכט. געזיכטער זענען [illegible] נישט מעהר ווי מאסקעס. הינ[illegible] שעהנעם געזיכט בעהאלט זיך [illegible] זעלטען נידערטרעכטיגקייט, ביטערע [illegible], אדער נארישקייט. אויגען נארען [illegible]. די פיס, קאנען זיין שלאנקע; האר[illegible] נישט געפירעמטע זיילען פון א שעהנעם קערפער, אבער איהר קאנט אין זיי [illegible] דערקענען דעם כאראקטער פון [illegible] מענשען.

נאר די האנד, וועלכע מיר דריקען, [illegible] מעהרסטענס נישט אומקוקענדיג זיך [illegible] זיי, ענטפלעקט אויפ'ן שארפסטען אופן דעם מענשנ'ס כאראקטער. מעהר ווי די אויגען. מעהר ווי די ליפען. זי קאן נישט זיין קיין מאסקע. ווייל איהר אויפגאבע איז צו דינען און פאלגען. צו ארבייטען און אויסצופיהרען. זי פיהרט אוים די בעפעהלען פון מח. זי פערוואנדעלט דעם ווילען אין טאט. זי נעמט און האלט, שלאגט, אדער גלעט, בויט און צושטערט, לויט, ווי איהר האר פערלאנגט. טויזענדער נערוועז-פעדים פיהרען צו איהר, יעדער ברענגט מיט זיך א שליחות, יעדער טראגט א פונק פון לעבענסקראפט, יעדער העלפט אויסצופירען די האנד און איהר „מייסטער" דעם גראבען פינגער, וועלכער האט די אויפזיכט איבער די איבעריגע פיר פינגער.

דאס האט מען שוין געוואוסט אין גרויע אלטע צייטען, ווען מען האט נאך נישט געהאט קיין שפיגלען צו זעהען די איינענע מינע און קענען זי פערשלייערען. ווען מען האט נאך נישט געקאנט פון זיך אליין הנאה האבען און זיס צו זיך שמייכלען, ווי די פרויען אין די בודוארען. און אזוי ווי די קינסט פון שרייבען איז נאך געווען ווענינ פערשפרייט, אט די קונסט, אין וועלכער עס שפיגעלט זיך אפ די מענשליכע נשמה, איז די האנד געווארען א שפיגעל. מען האט זי אנגעהויבען שטודירען. אנגעהויבען פערגלייכען די הענד ביי פערשידענע מענשען. אנגעהויבען בעטראכטען, ווי ווייט דער גראבער פינגער פון האנד רעפרעזענטירט דעם ווילען, די ענערגיע פון גאנצען מענשען. ווי ברייט און דיק ער איז ביים נאגעל, ווען דער מענש איז א ריזיקאנט און א דעספאט. ווי שמאל נעבעלדיג ער זעהט אוים ביי די ווילענסשוואכע און אומבעהאלפענע. און מען איז נעגאנגען ווייטער און בעטראכט די פארם פון דער האנד און פון יעדען איינצעלנעם פינגער, און מיט שטוינען האט מען איינגעזעהען, אז זיי זענען איינער צום אנדערן עהנליך ווי שוועסטער אדער ברידער און דאך נישט די זעלבע. איינגעזעהען, אז איין פינגער איז שמאל און צארט און דער אנדערער פון דערזעלבער האנד טאקע, דיק און קיילעכדיג, ווי א ווארשטעל, דאס הייסט, אז די ווידערשפרוכען פון וועלכע א מענש בעשטעהט, געפינען אויסדרוק אויך אין זיינע פינגער. און דערנאך האט מען בעטראכט די ליניען פון דער אינעוועניגסטער האנד-פלאך, די אזוי גערופענע „פאלמא" און ענטדעקט געזעצען, א סיסטעם פון ליניען, וועלכע איז דא אין אלע מענשליכע הענד. נאר אין אלע אנדערש. און פון די אלע בעטראכטונגען און דערקענטנישען איז אויסגעוואקסען א לעהרע: די לעהרע פון דער בעדייטונג פון האנדליניעס און די קונסט לויט די האנד-ליניען נביאות צו זאגען.

די לעהרע קען מען זיך אויסלערנען. די קונסט איז נאר פאר די, וועלכע זעגען פסיכיש זעהר בעגאבט, אדער גאר פאר שארלאטאנען. אזוי ווי יעדער איינער איז נישט נאר דער שמיד פון זיין גליק, נאר אויך די ערשטע, אדער לעצטע אורזאך פון זיין אומגליק, אזוי ווי כמעט יעדע סיטואציע הענגט אפ פון דעם מענשנ'ס כאראקטער, איז פערשטענדליך, פארוואס מענשען און בעזונדער'ס פרויען, וועלכע ציילען זיך אוים מיט זייער אינטואיציע, קענען דורך געוויסע כאראקטער-צייכענס טרעפען די פערגאנגענהייט, אדער צוקונפט פון א געוויסען שיקזאל. די כאראקטער-צייכענס געפינען זיך אין און דער האנד און ענטוויקלען זיך צוזאמען מיט'ן מענשען. זעהר קנאפ זענען די צייכענס אין דער האנד-פלאך פון א ניי-געבוירענעם קינד. נאר די דריי הויפטליניען מערקען זיך אין איהם: די לעבענס-ליניע, וועלכע לויפט ארום דעם ווארצעל פון גראבען פינגער, דעם אזוי גערופענעם ווענוס-בארג; די קאפ-ליניע, וועלכע הויבט זיך אן פון דער לעבענס-ליניע און ציהט זיך איבער'ן מיטעלען טייל פון האנד; און די הארץ-ליניע, וועלכע לויפט איבער דער קאפ-ליניע און איז אמאל פערבונדען מיט איהר דורך א צווייגעל.

כיראמאנטען, די וועלכע קאנען לייענען די האנד-ליניען, טייטשען, אז אויב אזא פערבינדונג צווישען דעם קאפ- און הארצליניע איז דא, ווייזט עס אויף דער איבערהערשאפט פון געפיהלען און זייער געוואלדיגען דאמינירענדען איינפלוס אויף דער טעטיגקייט פון שכל.

אט די האנד-ליניען, צו וועלכע עס קומען צו מיט דער צייט נייע ליניען, לויפען ווי דינע קאנאלען איבער דער האנד-פלאך פון די מענשען, וועלכע זענען זעהר עמפינדליך, ווייך און אויך קרענקליך. זיי פערמעגען זיך און פערצווייגען זיך צו אנ'אמת'ער נעץ, וואו עס האנדעלט זיך וועגען קאמפליצירטע נאטורען, פאר וועמען עס זענען נישט קלאר זייערע איינענע וואונשען און נייגונגען. די ליניען ווערען אלץ פערוויקעלטער ביים אויסגעשפראכענעם היסטעריק און זיי זענען ווי געשוואלענע ווילדע שטראמען ביי ליידענשאפטליכע טעמפעראמענטען.

ד ישעהנסטע ליפען קענען זאגען לייגען. די האנד זאגט שטענדיג דעם אמת. עס קען זיין א פערהוילענער אמת, ווען די פינגער און נענעל ווערען נעפלעגט פון א מאניקורסטין. אבער אפילו ביי אנ'איבערפלעכליכער בעראטונג ענטפלעקט זיך דער פערהוילענער אמת. די פאלירטע נענעל קענען נישט ענדערן די גראבע פארם פון דער האנד. און די קליינע שמאלע סאמעט-ווייכע האנד פון א פרוי איז נאך ווייט נישט קיין בעווייז פון א טויף געמיט און ווארים הארץ, ווען עס פעהלען אנדערע כאראקטער-סימנים אויף דער האנד.

אין אלגעמיין ווערט אנגענומען, אז ווען דער רינג-פינגער איז לענגער פאר'ן צייגפינגער, איז דער מענש מאטעריאליסטיש אין זיינע אנזיכטען. ווען עס איז אבער פערקעהרט. דער צייגפינגער איז לענגער פאר'ן רינג-פינגער, איז עס א סימן פון אנ'אידעאליסטישען כאראקטער. ווען די פינגער זענען דיק ביי די ווארצלען, טייטשט מען, אז עס איז א סימן פון פוילקייט, ליבע צו קאמפארט, לאנגזאמקייט. די עראטיק שפיגעלט זיך אפ אין דעם העלערען טייל פון דער האנד, וואס איז ארומגערינגעלט מיט דער לעבענס-ליניע. ביי די ראפינירטע געניסער זענען די ליניען צארט און לויפען פאראלעל איינע צו דער אנדערער. ביי די מעהר וואולגארע תאוה'דיגע נאטורען ציהען זיך טיפע שפאלטען פון דער לעבענסליניע ביז'ן גראבען פינגער. מענשען, וועלכע אונטערדריקען זייערע עראטישע פערלאנגען האבען אויף זייער ווענוס-בארג ליניען, וועלכע זענען עהנליך צו גראטעס.

נאכ'ן טויט פערמעקען זיך די ליניען פון דער האנד. זיי לייזען זיך אויף, פערבלאסען און פערשוואונדען, ווי דער מענש גופא. ווען קיין שום אנדער זאך וואלט נישט אנגעוויזען אויף דער געהיימניספולער שייכות צווישען די ליניען פון דער האנד און דעם רעטענויש, וואס מיר רופען נשמה, וואלט גענוג געווען אט די ערשיינונג, אט דאס שפורלאזע פערשווינדען באלד נאכדעם, ווי די לעבענסקראפט לעשט זיך אוים.

דעריבער, בעת איהר דריקט א האנד, אדער קושט זי, געדענקט, אז הענט קענען רעדען. און אפשר איז גליי‎כער צו פערגעסען אן דעם, ווייל אז נישט, וואלטען מיר אלע כמעט געמוזט טראגען הענטשקעס און געזעלשאפט.

קלארא לעווין.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 10057. אדמיניסטראציע 10017.

צי דארפען די טויט-שטראפען אין א"י אויסגעפיהרט ווערען?

די ארץ-ישראל-געריכטען האבען שוין ארויסגעטראגען עטליכע טויט-אורטיילען אויף די אראבער, וואס האבען ערמארדעט יודען בעת די געשעהענישען. די שולד פון די דאזיגע אראבער אונטערליגט נישט קיין שום ספק און דעריבער איז דער אורטייל ריכטיג און פערשטענדליך. עס רוקט זיך אבער ארויס אנ'אנדער פראגע: צי דארפען די אורטיילען אויסגעפיהרט ווערען אדער מען זאל די אראבער בעגנאדיגען.

אויפ'ן בערלינער מיטינג וועגען די יודיש-אראבישע בעציהונגען האט ד"ר מארטין בובער געפאדערט צו בעגנאדיגען די אראבער, וואס זענען פעראורטיילט געווארען צום טויט. מארטין בובער איז, ווי בעוואוסט, אנ'אנהענגער פון „ברית שלום", וועלכער שטרעבט אויפ'ן שטאנדפונקט פון אנ'אונבעדינגטער יודיש-אראבישער פערשטענדיגונג. ווי קוקען אבער דערויף די אנדערע ציוניסטישע ריכטונגען? מיט א פאר טעג צוריק האט דער בעוואוסטער רעוויזיאניסט י. קלינאוו בעראפענטליכט אנ'ארטיקעל אין דער „יודישער רונדשוי", אין וועלכען ער פאדערט אויך צו בעגנאדיגען די אראבער. קלינאוו שטעלט פעסט, אז אזא שטעלונג האבען אלע ציוניסטישע ריכטונגען אין דייטשלאנד. קלינאוו פאדערט, אז די „יודישע אגענץ" זאל ארויסטרעטען מיט דער פאדערונג און גלייכצייטיג זאל די דאזיגע אינסטאנץ [illegible]. אז דאס ווערט געפאדערט צוליב אלגעמיינע טעמים און אויך צוליב דעם, וואס די געריכטען אין ארץ-ישראל הינקען אונטער, ווייל די הויפט-שולדיגע, אזוי צווישען די אראבער, ווי אויך די [illegible] דער ארץ-ישראל-אדמיניסטראציע געפינען זיך ווייטער אויף די הויכע אמטער אנשטאט דעם, וואס זיי וואלטען בעדארפט זיצען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק.

די איינהייטליכע שטעלונג פון אלע ציוניסטישע ריכטונגען אין דער פראגע איז ווירקליך א דערפרייענדע ערשיינונג. דאס בעווייזט, אז אין אונזערע רייהען גיבט נישט קיין דאפעלטע מאראלישע מאראל. זייענדיג געגנער פון טויט-אורטייל, זענען מיר אויך געגען דעם, אפילו אין די פאלען, וואו עס האנדעלט זיך וועגען דער שרעקליכסטער עולה, וואס איז געגען אונז בעגאנגען געווארען: וועגען א שחיטה אויף דער יודישער בעפעלקערונג אין דעם לאנד, וואו מיר בויען אונזער נאציאנאלע היים. פון דער אראבישער זייט האט מען נאך ביז איצט נישט געהערט קיין איין ווארט וואס זאל אויסדריקען בעדויערן אויף דעם, וואס איז פארגעקומען. פערקעהרט, די אראבישע נאציאנאליסטען בעמיהען זיך נאך די דאזיגע געשעהענישען פארצושטעלען אלס נאציאנאלען בונט — אזוי ווי אין א נאציאנאלען אויפשטאנד, הייסט עס, וואלט מען יא געמעגט אויסקוילענען צוויליע מענשען, וואס בעטייליגען זיך נישט אין קאמף, אומבעוואפנעטע און שחיטות אויף שוצלאזע פרויען און קינדער. טראץ דעם זאגען זיך די ציוניסטען ארויס געגען אויספיהרען די אורטיילען און זיי געבען די אינסטאנצען צו מאכען אלע מעגליכע שריט אין דער ריכטונג פון בעגנאדיגען די צום טויט פעראורטיילטע.

די ציוניסטישע אינסטאנצען שטאמט פון 2 קוועלען. איינער פון זיי איז בלי ספק א פאליטישער מאטיוו. די פער-משפט'ע אראבער זענען נאר די „בלינדע שווערד" אבער נישט די „שולדיגע האנד". דער שולדיגער איז דער הויפט-מופטי פון ירושלים, די שולדיגע זענען די אראבישע נאציאנאליסטען, וועלכע האבען מיט נידערטרעכטיגע פלפולים, אז די יודען האבען געוואלט פערכאפען דעם אמאר-מעשעט וכרומה, אויפגעהעצט די אראבישע מאסען און זיי געווארפען אויף דער יודישער בעפעלקערונג.

אבער זאל זיין, אז די צום טויט פעראורטיילטע אראבער זאלען האבען ווירקליך אויך געהערט צו די מחברים פון דער טראגעדיע און נישט איהרע דריט-ראנגיגע אקטיארען, האט אויך נישט קען זיין צו מאכען פון זיי מארטירערם. די אראבישע שאוויניסטען וואלטען געווים געוואלט מקריב זיין זייערע קעפ (אבער נישט זייערע אייגענע קעפ), כדי אין ווייטערדיגען קאמף מיט די יודען צו האבען א פאר קדושים. מיר וועלען אבער צו דעם דאזיגען שפיל נישט בלויז נישט צולעגען אונזער האנד, נאר פערקעהרט — מיר פאדערען צו בעגנאדיגען די מערדער.

נאך ריכטיגער איז אבער דער צווייטער טעם. די יודישע וויסענשאפט און די יודישע עטיק איז געגען טויט-שטראף. דער יודישער סנהדרין, וועלכער האט איינמאל אין 70 יאהר ארויסגעטראגען א טויט-אורטייל, איז געווארען בעצייכענט מיט'ן נאמען: „סנהדרין קטלנית". דעם טויט-אורטייל האלטען מיר פאר בארבאריש. מיר ווילען נישט האבען קיין טויט-אורטיילען אין ארץ-ישראל. דאס געריכט, וואס האט פעראורטיילט די אראבער, איז נישט קיין יודיש געריכט. דער אנטיסעמיטיזם פערשרייבט אונז אלס א פאלק פון נקמה. מיר זענען נישט קיין נקמה-נעמער. קלינאוו ברענגט א בעקאנטען ביישפיל: די מוטער פון ערמארדעטען ראטענוי האט געשריבען צו דער מוטער פון די האקענקרייצלער, וואס האבען ערמארדעט איהר זוהן, אז זי איז מוחל איהרע קינדער.

מיר זענען געקומען קיין ארץ-ישראל בויען. מיר פערטיידיגען זיך פאר אנפאלען, מיר לאזען זיך דארט צום געוועהר נאר אין די פאלען, ווען מען צווינגט עס אונז אויף. מיר ווילען נישט, אז אין ארץ-ישראל זאל זיך גיסען בלוט. מיר ווילען דאס נישט אפילו אין דעם פאל, ווען עס געהט וועגען מענשען וואס האבען אויף א גרויזאמען אופן געקוילעט אונזערע ברידער און שוועסטער. דער טויט-אורטייל צו די אראבישע מערדער דארף נישט ווערען אויסגעפיהרט.

ד"ר וו. פערכעלהאמער.

יודישע נייעס.

געמישטע חתונות ביי יודען אין לעטלאנד.

ריגא, (יט"א)

לויט די אפיציעלע סטאטיסטישע דאטען זענען אין משך פון יאהר 1928 ביי די יודען אין ריגא רעגיסטרירט געווארען 62 געמישטע חתונות (36 יודישע פרויען האבען חתונה געהאט מיט קריסטען און 26 יודישע יונגעליים מיט קריסטינס).

עס איז אינטערעסאנט, אז אין פרט פון נאטירליכען צוואוקס שטעהט די יודישע בעפעלקערונג אין ריגא אויפ'ן ערשטען ארט לגבי דער איבעריגער בעפעלקערונג. אין יאהר 1928 זענען ביי די יודען אין ריגא אויף 701 געבורטען רעגיסטרירט געווארען 437 טויטפאלען, אין דער צייט ווען למשל ביי די דייטשען זענען אויף 3 טויט פאלען געווען בלויז 2 געבורטען.

15 שוהלען פערוואנדעלט אין ארבייטער-קלובן אין איין חודש

מאסקווא, (יט"א)

אין משך פון פערגאנגענעם חודש זענען 15 שוהלען אין ראטען-רוסלאנד פערוואנדעלט געווארען אין ארבייטער-קליבען. אין דער צאהל געפינען זיך אויך די שוהלען פון טשאסלאוויטש, וועליקאלוקי און ארטיאמאווסקי.

רעמארק'ס בוך בעזייטיגט פון דער גרעסטער ענגלישער ביבליאטעק אין ירושלים.

ירושלים, (יט"א)

לויט אנ'איינשטימיגען בעשלוס פון דער פערוואלטונג, איז רעמארק'ס בוך „אויפ'ן מערב קיין שום נייעס" בעזייטיגט געווארען פון דער גרעסטער ענגלישער עפענטליכער ביבליאטעק אין ירושלים „נארזעמפטאן קארפארדישען פרי ליברערי".

רעמארק'ס בוך איז שטארק פאפולער אין א"י און איז ערשינען אויך אין העברעאישער איבערזעצונג.

—0—

דער אנטייל פון די יודען אין די פוילישע פרייהייטס-קאמפען

פון ד"ר א. טילעמאן.

III.

די אומיטלבארע סיבה פונ'ם אויסברוך פון אויפשטאנד אין 1863 איז געווען די אזוי גערופענע „בראנקא", דאס רייסט צום מיליטער. זעהענדיג, אז ער האט נישט פון ערגעץ קיין אונטערשטיצונג, האט וויעלאפאלסקי בעשטימט צוברעכען די ארגאניזאציע פון די אויפשטאנדען דורך ארויסרייסען 70.000 יונגעליים פון זייערע משפחות און פאטערלאנד, כדי זיי צו פאריאגען אין טיף רוסלאנד, אלס סאלדאטען. מ'האט בעשטימט רופען צום מיליטער די, וועלכע מ'האט חושד געווען, אז זיי געהערען צו דער ארגאניזאציע פון די פאווסטאנצעס, איז געווען פון וויעלאפאלסקי'ס צד א איבערליש ווילדער אקט, ווייל לויט די הערשענדע געזעצען האט א גורל געדארפט ענטשיידען וועגען נעמען עמיצען צום מיליטער. צווישען די „פערדענים-טרזמע" האבען זיך געפונען א סך יודען. די רעוואלוציאנערען זענען אנטלאפען אין די וועלדער, און די פוילישע וועלדער וואס האבען אזוי פיל אדורכגעלעבט צוזאמען מיט'ן פאלק, טיילענדיג מיט איהם זיין גליק און אומגליק.

די רעוואלוציאנער-נאציאנאלע רעגירונג — ארויסגעבענדיג א אויפרוף צום גאנצען פאלק און רופענדיג אלע „צום קאמף" — האט ערקלערט אלע יודען פון דער פוילישער ערד, אהן אונטערשייד פון גלויבען און שטאנד, פאר פרייע און גלייכע בירגער. די נאציאנאלע רעגירונג האט געפונען פאר נויטיג ארויסצוגעבען אנ'אויפרוף, געווענדעט ספעציעל צו דער יודישער געזעלשאפט. די נאציאנאלע רעגירונג פיהרט דורך א פערגלייך צווישען דער בעציהונג לגבי דער יודישער רעליגיע פון אומאפהענגיגען פוילען און דער בעציהונג פון דער דעמאלדיגער רוסישער רעגירונג די רעגירונג פון ווייסען צאר. דער דאזיגער אויפרוף ענדיגט זיך מיט א פעטער-לעכען צוזאג:

„און ווען מיר וועלען מיט גאטס הילף בעפרייען דאס לאנד פון דער מאסקווער קנעכטשאפט, וועלען מיר צוזאמען לעבען אין פריידען, און איהר און אייערע קינדער וועלען אויסנוצען אייערע רעכט, פולע, בירגערליכע רעכט אהן שום בעגרעניצונגען, און די נאציאנאל-רעגירונג וועט נישט פרעגען וועגען גלויבען און אפשטאמונג, נאר וועגען דעם געבורטס-ארט".

אויף דעם אויפרוף האבען געענטפערט די בערימטסטע מיטגלידער פון דער יודישער געמיינדע אין ווארשע מיט א קול קורא, געווענדעט צו די יודישע ברידער, צו די קינדער פון פוילען.

„איהר האט דערזעהן גאטסבאפעהל", גאט האט געזאגט און ס'איז געווארען. לאמיר ריהמען דעם הער פון דער וועלט, וועלכער האט ארייגעגעבען אין אונזערע הערצער נחמה און האפנונג, אז עס שלאגט אויס די שעה פון פרייהייט און אויסלייזונג פון שווערען עול... ברידער בני ישראל! שטארקט און גבורה! נעהמט צו מיט יעדער גרייטקייט די ברידער ליבע האנט, וועלכע מ'שטרעקט אויס צו אייך. מיר האבען געזעהן די ערשטע מענער פון לאנד, וועלכע זענען געגאנגען צוזאמען מיט אונזערע גייסטליכע, כד צו בעגלייטען אויפ'ן הייליגען ארט 5 קרבנות, וועמענס אומשולדיג בלוט איז געשוואומען אויף די גאסען פון שטאט און ס'האט געטרעטען נאך זיי א הונדערטטויזענט קעפיגער המון. א פאלק פון פערשידענע אמונות, האנט ביי האנט, אדורכגעדרונגען מיט'ן גייסט פון ברודערשאפט און אחדות. מיר בעטען אייך, ברידער, אז איהר זאלט צוזאמען מיט'ן גרעסטען גוטען-ווילען ארויסווייזען אונזער גאנצע דאנקבארקייט אונזערע מיטבירגער. אז איהר זאלט זיי העלפען אין זייערע הערליכע טאטען, ווייל אייער גליק איז אונזער גליק. מיר זענען זיכער, אז איהר וועט אונז פאלגען, אז איהר וועט זיך אפענהארציג מיט אונז פעראייניגען צו אלגעמיינעם גליק... ווער ס'איז פערשטענדיג — דער ווייס, אז נאר דורך דעם וועג וועלען מיר קומען צום גליק. זייט שטארק און גאט וועט מיט אייך זיין."

דער דאזיגער קול-קורא האט געהאט ערפאלג. אויף אלע געביטען פון דער רעוואלוציאנערע ארבייט און דער עפאכע טרעפען מיר יודען. ס'האבען זיך אפילו נישט פערהאלטען אין דער געשיכטע פון דעם אויפשטאנד אזעלכע שטארקע פערזענליכקייטען ווי בערעק יאסעלעוויטש, אבער די סיבה דערפון איז דאס, וואס אין דעם אויפשטאנד זענען די יודען נישט אויסגעטרעטען אין כאראקטער פון אנ'אבגעשלאסענער גאנצקייט און די יחידים יודען זענען בזמנו ווען געווען געשולט כדי בערימט צו ווער'ן אלס פיהרערס. די גרויסע מאסע קעמפערס האט זיך רעקרוטירט פון די אנטילאגענע פון שול-באנק, פון ווארשטאטען און ביורעס. די גרויסע אומבעקאנטע מאסע איז געגאנגען אין וואלד, גרויס — דורך דער גרויסקייט פון זיין אפטרויליקייט, כדי צו פאלען אונטער דער גרינער רואינע, און שותפותדיגען קבר, אן ברידערליכער אומארעמונג.

א גרויסע ראלע האבען געשפילט די יודען אין אויפשטאנד אין כאראקטער פון אויסקוקערס. די יודען פלעגען אפטימאל אינפארמירען די רעוואלוציאנערע וועגען דעם שונא'ס לאגער און וועגען זיינע כוחות.

„די ארגאנלעבע יודלאך" — דערצעהלט בענטקאווסקי, איינער פון די אנטיילנעמערס אין אויפשטאנד — „זענען אומעטום געווען פאר אונז א רעטונגס-ברעט; זיי פלעגען אונז אנזאגען וועגען יעדער סכנה און פלעגען אונז געבען פערשיידענע עצות". און די סכנה איז נישט געווען בלויז מצד די רוסען, נאר אויך אפילו מצד דעם פוילישען פויער. די רוסישע רעגירונג האט פערסמ'ט דעם פויערס נשמה מיט דער אידעאלאגיע, אז די פוילישע „שליאכטע" האט ארויסגערופען דעם אויפשטאנד, כדי איינצופירען צוריק די „פאנשטשיזנע", וואס איז אראפגענומען געווארען דורך'ן צאר. ס'האט זיך איבערגעחזרט די טראגעדיע פון יאהר 1846, פון די צייטען פון די טארנאווער מאנראטען אויף דער „שליאכטע".

און אין דער צייט פון דער דיסהארמאניע צווישען דער לאטע און דעם הויף, האבען די יודען נישט איינמאל אויסגעפיהרט די ראלע פון פערמיטלערס. די יודישע רבנים האבען געבעטען די פאמארען, די שיינקערס און די סוחרים, וועלכע זענען געווען אין בעציהונגען מיט די פויערים, זיי זאלען בעוואוסטזיניג מאכען די פויערים וועגען דעם פאקטישען ציל פון אויפשטאנד און זיי זאלען זיי אויסטייטשען די ריכטיגע בעדייטונג פון די געשעהענישען. די יודען פלעגען פונאנדערשפרייטען צווישען פויערים די אויפרופען פון קאטוילישען קלער, וועלכע האבען געדארפט זיך קעגנשטעלען דער קונשער טעטיגקייט פון דער רוסישער רעגירונג.

נישט אין די סאלאנען, נישט אין דער פערברידערונג פון קאפיטאל מיט'ן גייסט, נישט אין דער אויסערליכען צופאסען זיך, האט זיך אויסגעדריקט די איבערלעבעניש פון די צוויי פעלקער אין יענער צייט, נייז. — נאר אין בשותפות'דיגע מעשים, אין בעשפריצען די ריהמפולע פעלדער מיט בלוט, וואס האט געלאפען אויף דער געמיינזאמער מאמע ערד.

און איך גלויב, אז פון דער בלוט-פערזאמונג וועט ארויסוואקסען א שעהן שלום בלום צווישען ביידע.

—0—

די אראבער פון תימן האבען פיינט פרעמדע מענשען

בעשרייבונג פון א רייזע איבער דעם הייגטיגען תימן.

אין דעם דרום'דינסטען ווינקעל פון האלב-אינזעל אראביען, דארט וואו עס קומען זיך צוזאמען די וואסערען פון רויטען ים (ים סוף) מיט די וואסערען פון אינדישען אקעאן, ליגט דאס קליינע לאנד, וואס מיר רופען תימן.

די אראבער פון תימן זענען די פאנאטישסטע, פערביסענסטע, צוריקגעשטאנענסטע און מענשענפיינדליכסטע פון די אלע איבעריגע אראבישע שבטים. פרעמדע מענשען האסען זיי. ווען א פרעמדער מענש קומט אין זייער לאנד, איז ער נישט זיכער מיט'ן לעבען.

און דערפאר ווייסט מען אזוי ווייניג און וועגען זיי, און וועגען זייער לאנד. מיט דער אויסערליכער וועלט קומען זיי כמעט נישט אין בערוהרונג. זיי זענען טיף פערזונקען אין אומוויסענהייט, אין אבערגלויבען און אין קערפערליכען און גייסטיגען שמוץ.

נישט לאנג צוריק האט זייער לאנד בעזוכט אמין רוהאני, א קריסטליכער אראבער פון סיריען, א מאן מיט הויכער בילדונג, און די רעזולטאטען פון זיין רייזע בעשרייבט ער אין ענגלישען זשורנאל „אזשיא" (אזיען).

געקומען קיין תימן, האט זיך רוהאני פריהער פון אלץ אפגעשטעלט אין אדען. דאס איז א קליינער טייל פון תימן, וועלכע די ענגלענדער האבען פערכאפט אלס א זעהר וויכטיגע סטראטעגישע פאזיציע. די ענגלענדער האבען דא א בעפעסטיגונג און א גארניזאן, און דא געפינט זיך אויך א פארשטעהער פון דעם אימאם פון תימן, און ער איז דער קאדי אבדולאה. אפיציעל דארף ער זיין דעם אימאמ'ס אמבאסאדאר, אדער קאנסול, אין דעם טייל לאנד, וואס די ענגלענדער האבען פערנומען; אבער רוהאני האט זיך שפעטער דערוואוסט, אז דער דאזיגער קאדי אבדולאה, איז מעהר אין דינסט ביי דער ענגלישער רעגירונג, ווי ביי זיין הערשער דעם אימאם; און אז ער קריגט פון דער ענגלישער רעגירונג גוט בעצאהלט דערפאר.

ווען די אפיצירען פון ענגלישען גארניזאן האבען זיך דערוואוסט, אז רוהאני וויל מאכען א רייזע איבער תימן, האבען זיי איהם שטארק אפגערעדט פון דעם, ווייל דאס איז זעהר א געפעהרליכע אונטערנעהמונג. אבער רוהאני האט מיט זיך גענומען בריף פון פיהרער פון אנדערע אראבישע לענדער. איין בריף האט ער געהאט פון דעם קעניג פון העדזשאס גופא. האט ער מיט אט דעם בריף זיינעם זיך געווענדעט צו קאדי אבדולאה און איהם געבעטען, ער זאל איהם געבען א רעקאמענדאציע-בריף און דאס איז עטוואס עהנליכעס צו א וויזע אין אנדערע לענדער, און אויך געבעטען, אז ער זאל איהם געבען אנ'אפטיילונג פון אראבישע סאלדאטען, וואס זאלען איהם בעגלייטען און בעשיצען, ביז ער וועט קומען קיין סאנא, די הויפט-שטאט פון תימן. די רעקאמענדאציע-בריף, וואס ער האט מיט זיך געפיהרט, האבען געהאט זייער ווירקונג, און דער קאדי האט איהם געגעבען אי די נויטיגע „וויזע", אי אנ'אפטיילונג פון סאלדאטען, כדי איהם צו בעשיצען אויפ'ן וועג ביז סאנא.

אויפ'ן וועג האט ער זיך אפגעשטעלט אין דעם הויז, אדער פעסטונג פון א געוויסען הערשער. אונטער'ן איינפלוס פון די רעקאמענדאציע-בריף און דער וואך, וואס האט איהם בעגלייט, האט איהם דאס הערשער'ל אויפגענומען מיט פאראד און פריינדליכקייט. שפעט אין אוונט האט ער זיך מיט איהם אפגעזעגענט, ווייל ער האט געדארפט זיך אויפהויבען אויף זיין ווייטערער רייזע מארגען, פרייטאג, ווען דאס קעניג'ל וועט נאך שלאפען.

אויף מארגען גאנץ פריה, ווען רוהאני מיט זיינע בעגלייטער האבען זיך אנגעהויבען קלייבען אין וועג ארויס, איז דורך א פענסטער פון הויז, אדער פעסטונג, ארויסגעפלויגען א ליימענער טאפ און איז געפאלען, און זיך צעבראכען צווישען רוהאני'ס בעוואפענטע בעגלייטער. באלד נאכדעם האט זיך דורך דעם זעלבען פענסטער א שאס געטאן א רעגען פון ליימענע טעפ און קופערנע פענדלעך. רוהאני און זיינע בעגלייטער האבען זיך ארויפגעכאפט אויף זייערע אייזלען און קעמלען און זיך געאיילט צו אנטלויפען פון געפעהרליכען ארט, וואו מען האט אויף זיי געמאכט אזא אטאקע...

זיי זענען נאר אפגעפאהרען א שטיקעל וועג, ווען פון דערווייטענס האבען זיך בעוויזען א צאהל בעוואפענטע אראבער און בעדינער פון דעם קעניג'ל איינינע פון זיי האבען אויף זייערע קעפ געטראגען גרויסע טעפ פול מיט פערשידענע מאכלים. די סאלדאטען און בעדינער האבען געשריגען צו רוהאני און זיין וואך, אז זיי זאלען זיך אפשטעלען; אבער רוהאני און זיינע בעגלייטער האבען זיך נישט געוואלט אפשטעלען און זיך געאיילט צו אנטלויפען. און דאן האבען די סאלדאטען אנגעהויבען שיסען, און רוהאני מיט די בעגלייטער האבען זיך שוין געמוזט אפשטעלען און ווארטען ביז יענע וועלען צוקומען.

און דאן האט זיך ארויסגעצייגט, אז דאס האט דער קעניג'ל ארויסגעשיקט שפייז אלס פרישטיק פאר רוהאני און זיינע בעגלייטער, ווייל „עס איז נישט באסעגד אוועקצושיקען א גאסט אהן א מאהלצייט".

„אבער פארוואס האט מען אונז אטאקירט מיט טעפ און קופערנע כלים?" — האט רוהאני געפרעגט די בעדינער פון קעניגל.

און דאן האט זיך ארויסגעוויזען אפ-וואס: דעם קעניג'ס הויפט-ווייב האט דורך דעם פענסטער דערזעהן, אז זייער גאסט קלייבט זיך און וועג ארויס אהן א מאלצייט, האט זי געוואלט אויפוועקען די בעדינער, וואס זענען געשלאפען אין הויף. און אזוי ווי זי האט נישט געוואלט ארויסגעהן אין הויף, אדער ארויסקוקען דורכ'ן פענסטער, כדי דער גאסט זאל זי נישט זעהן, האט זי געווארפען טעפ און קופערנע כלים דורכ'ן פענסטער, כדי די בעדינער אויפצוועקען, אז זיי זאלען דעם גאסט דערלאנגען זיין מאהלצייט...

און דאס איז געווען דער אופן, ווי אזוי יענער קעניגעל און זיין הויפט-ווייב האבען אנגעפאנגען זייער גאסט-פריינדליכקייט צום פרעמדען, וואס איז געווען בעוואפנט מיט אזעלכע רעקאמענדאציע-בריוו.

קאראאימער פיהרען איין רעפארמעס,

וואס זאלען אפמעקען זייער עהנליכקייט צו יודען.

פון טראק, נעבען ווילנע, שרייבט מען:

די לעצטע צייט, זינט די היגע קאראאימער האבען אויפגענומען פאר א „חכם" א געוויסען שאפשאל, פיהלט זיך ביי זיי א שטארקע טענדענץ, וואס מעהר זיך אפצוגרעניצען פון די יודען, מיט וועלכע זיי זענען ביז איצט אויך נישט געווען קיין שטארקע גוטע פריינד.

די ערשטע רעפארם איז געקומען מיט'ן אראפנעהמען פון שפיץ שוהל דעם מגן דוד, וואס איז געשטאנען צעהנדליגער יאהרען הויך איבער'ן טי-פאל. די צווייטע רעפארם איז געקומען דעם לעצטען סוכות: פון תמיד אן פלעגט מען מאכען א גרויסע סוכה ביים אריינגאנג אין שוהל, אהער ווי זיי רופען עס קענעסע, און נאכ'ן דאווענען פלעגען אלע אריינגעהן אין סוכה מאכען די ברכה.

היינטיגען יאהר אבער האט מען זיך ארומגעזעהן, אז עס שמעקט מיט יודישקייט, האט מען די סוכה יא געמאכט, אבער נישט פון פארנט, נאך ווייט פון הינטען. די עלטערע אבער האבען זיך אויסגעבויט נאך א בעזונדער סוכה, ווייט פון שוהל, אלס פראטעסט געגען די רעפארמאטארען.

איצט ווערט ביי די קראים דיסקוטירט דער גאר נייער פראיעקט צו בעשטימען ראש השנה אויפ'ן ערשטען חודש, דאס הייסט ניסן און דער איצטיגער ראש השנה זאל פערבלייבען בלויז א „יום תרועה".

אזוי ארום זוכען די טראקער קאראאימער אפצומעקען יעדע עהנליכקייט צו יודען.

—0—

דער „עגלה"-סקאנדאל אין לאדז

ווער זיינען דאס פארט די געהיימניספולע „יודישע ראטמענער", וואס זאלען האבען „געבעטן" דעם מאגיסטראט איינצופיהרען די „עגלה"?!

אויף אייך, ה. לאוניק קוק, ליגט די מאראלישע פליכט, ארויסצוקומען מיט אפענע דבורים! — די איינפערציילכע בעשולדיגונג קאן נישט בלייבען בעשערעמט מיט גאלע פראזען!

די בעשלוס פון לאדזשער מאגיסטראט איינצופיהרען גראבסקי'ס „עגלה", הערט נישט אויף צו בעאונרוהיגען די געמיטער פון דער לאדזשער יודישער בעפעלקערונג.

הגם די דאזיגע „נייע ליצומאציע-פראצעדור" איז אין פרינציפ נוגע אלע איינוואוינער פון אונזער שטאט, זיינען אבער די שארפען דערפון געוועזען בעיקר געגען יודען. די איניציאטארען פון דעם מאכען וועגען דעם אויך נישט קיין סוד, בעטאנענדיג, אויף אן אונפערשטעלטע אופן, אז די גאנצע זאך שטאמט נאר פון א „גרופע יודישע ראטמענער"!...

אין זונטאג'דיגען נומער „לאדזשער טאגעבלאט" האבען מיר שוין פערעפענטליכט צוויי בריף — פון דער ארטאדאקסישער פראקציע ביים לאדזשער שטאט-ראט, ווי אויך פון „שולדיגען" ראטמאן ה' יחיאל יצחק בערמאן. פון די דאזיגע בריף איז געווארען קלאר, אז פון דער דאזיגער זייט איז גישט געגעבען געווארען קיין שום פארשלאג אין דעם זין, ווי דער ה' לאוניק קוק זיל איינרעדען דער יודישער עפענטליכקייט.

איצט ברענגען מיר דא נאך פאלגענדע צוויי ערקלערונגען:

I.

חשוב'ע רעדאקציע!

אין צוזאמענהאנג מיט דעם ענין „עגלה", וואס דער מאגיסטראט האט בעשלאסען איינצופיהרען אין לאדז, איז פון דער אגודה'שער זייט בעהויפטעט געווארען, אז מיט א געוויסער צייט צוריק איז דער ענין ארומגערעדט געווארען אין קרייזען פון יודישע ראטמענער.

אין נאמען פון דער ציוניסטישער פראקציע אין לאדזשער שטאט-ראט ערקלער איך, אז וועגען דעם ענין זענען מיר ערשט געוואויר געווארען מיט א פאר טעג צוריק פון די צייטונגען. און צוערטערט איז מאגיסטראט לאוניק א. יאקל האט, ווי ס'איז צו זעהען פון זיין ערקלערונג אין דער פרעסע, גאנץ עוטריגיש געקעמפט געגען דעם דאזיגען פראיעקט, אבער לייזער — אהן ערפאלג.

אויף דער דאזיגער ענין איז אלזא ווירקליך ארומגערעדט געווארען דורך יודישע ראטמענער, איז דאס געשעהען אהן דעם אנטייל און וויסען פון דער ציוניסטישער ראטמענער-פראקציע.

מיט דרך-ארץ

ד"ר י. ראזענבלאט

פארזיצענדער פון דער ציוניסטישער פראקציע אין לאדזשער שטאט-ראט.

II.

געעהרטע רעדאקציע!

איך בעט צו פערעפענטליכען אין אייער ווערטער צייטונג פאלגענדעס:

די „אגודה" וויל דעם ענין מיט דער „עגלה" פארשטעלען אויף אזא אופן, אז ער איז בעשפראכען געווארען אין די קרייזען פון די יודישע ראטמענער. איך ערקלער קאטעגאריש אין נאמען פון דער אונפארטייאישער ארטאדאקס. פראקציע אין לאדזשער שטאט-ראט, אז אונזערע ראטמענער האבען זיך אינ'ם גאנצען ענין נישט בעטייליגט און זענען דעם גארנישט געוואוסט.

איך בין געווען גאנץ ערשטוינט, ווען כ'בין געוואויר געווארען פון די צייטונגען, אז ס'האבען זיך געפינען אזעלכע יודישע ראטמענער, וואס האבען די דאזיגע זאך אקצעפטירט.

מיט אכטונג

ב. רוס

פארזיצענדער פון דער אונפארטייאישער ארטאדאקסישער פראקציע אין לאדזשער שטאט-ראט.

* * *

עס פרעגט זיך: ווער איז עס פארט געווען די „גרופע יודישע ראטמענער", וואס האט כלומר'שט דערוועקט די פלאגע מכח אויפלעבען אין לאדז גראבסקי'ס „שווארצע וואגען"?!

ה' לאוניק קוק, איהר האט איצט דאס ווארט!

אויף אייך, ה' לאוניק, לאסטעט די מאראלישע פליכט ארויסצוקומען מיט אפענע דיבורים!

קיין שפיל און ווערטער קאן דא נישט אנגעהן און גלויבען אויף נאמנות קאן די יודישע געזעלשאפט אויך נישט.

די יודישע עפענטליכע מיינונג איז פערעכטיגט צו פאדערן א קלאר'ע תשובה!

ווער זענען עס די אנאנימע „יודישע ראטמענער", וואס האבען אייך — ווי איהר פערזיכערט — אונטערגערוקט אט דעם „הערליכען" און „ישר'דיגען" „עגלה"-איינפאל?

אויף דער דאזיגער פראגע מוז קומען א תשובה און מוז דאס דער לאדזשער מאגיסטראט, די אינסטאנץ, וואס האט געווארפען די דאזיגע אונפערצייליכע בעשולדיגונג!

די קליינהענדלער ווערען בע'עולה'ט דורך דער רעפארם פון אומזאץ-שטייער

די פארערונגען וואס די קליינהענדלער האבען ארויסגערוקט אין דער האנדעלס-קאמער

ווי בעקאנט איז דער רעגירונגס-פראיעקט צו ענדערן דעם אופסטאוו וועגען אומזאץ-שטייער אנגעקומען צו דער לאדזשער האנדעלס-קאמער, וועלכע דארף זיך ארויסזאגען וועגען דער פראיעקטירטער שטייער-רעפארם.

די האנדעלס-קאמער אין לאדז האט צו דעם צוועק ארויסגעשיקט צו אלע הויפט ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס א אפשריפט פון דעם פראיעקט, בנוגע וועלכען די בעזונדערע פעראיינען דארפען אנגעמען א שטעלונג און אפשיקען זייערע ענטפערס צו דער האנדעלס-קאמער.

די לאדזשער סוחרים-פעראיינען האבען פון זעלבסט געראפט אפשיקען אין דער האנדעלס-קאמער זייערע מיינונגען וועגען פארגעלעגטען פראיעקט. די שטייער קאמיסיע ביי דער „קאמער" איז זיך צונויפגעקומען אויף א זיצונג און בעראטען די ענטפערס פון די סוחרים-פעראיינען.

פון אלע תשובות האט צום שטארקסטען זיך געלאזט הערען דער פערצווייפעלטער געשריי פון די יודישע קליינע סוחרים. פארשטעלענדיג פאר דער האנדעלס-קאמער דעם שווערען מצב פון די קליינהענדלער, האט דער קליינהענדלער-פעראיין (אגראדא 10) אין זיין ענטפער אנגעוויזען אט וואס:

אויבענאויף פון פראיעקט בעמערקט זיך די נייע עולה, וואס די שטייער-רעפארם וויל בעגעהן געגען דעם קליינהאנדעל, פאר וועלכען עס ווערט פארגעזעהען א 1-פראצענטיגע „סטאווקע" פון אומזאץ ערשט פון אפריל 1931, בעת פאר'ן הערס-האנדעל ווערט פארגעזעהען די הנחה פון ½ פראצענט אומזאץ-שטייער שוין פון אפריל 1930.

פון צווישען די מיטעלע סוחרים, וועלכע בעזיצען פאטענטען פון צווייטער קאטעגאריע, ווערען אין דעם פארגעלעגטען פראיעקט בע'עולה'ט יענע סוחרים צווייטע קאטעגאריע, וועלכע פיהרען נישט קיין ריכטיגע האנדעלס-ביכער.

אין דעם ענטפער ווערט פארגעלעגט אונפעדינגט צו אנערקענען אלע סוחרים פון 2-טער קאטעגאריע די זעלבע הנחות.

ווייטער ווערט אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט די קליינע סוחרים פון דריטער און פירטער קאטעגאריע פאטענט מען אינגאנצען צו בעפרייען פון אומזאץ-שטייער און דעם דאזיגען שטייער נעמען דירעקט פון די פראדוצענטען און אומפארטירער. אויב די דאזיגע רעפארם זאל נישט דער-ווייל דורכגעפיהרט ווערען, זאלען די גרויסע מאסען קליינהענדלער, וועלכע זענען שוין רואינירט דורך די אונגעהויערע שטייער-לאסטען, לאזט בעפרייט ווערען פון די בוז-איצטיגע פערלעגענע שטייער-סימעס, צולייב וועלכע זיי ווערען פסדר געז'רודפ'ט און געדראהט דורך די עקזעקוטארען מיט עקזעקוציעס. דערביי ווערט און דעם ענטפער פון קליינהענדלער-פעראיין אנגעוויזען אויפ'ן ארט. 94 פון שטייער-אופסטאוו, וואס זעהט פאר, אז שטייער-צאהלער, וועלכע זענען פערארימט און זענען נישט ביכולת צו דעקען די שטייער-חובות, זאלען בעפרייט ווערען פון די אלטע שטייערען. דער דאזיגער ארטיקעל — ווערט געזאגט אין דעם ענטפער — איז ביז אהער אין קיין איין פאל נישט אנגעווענדעט געווארען אין דער פראקטיק.

—0—

Przyzwyczajenie to druga natura

Dziś to jeszcze igraszka dla waszego maleństwa wlewać do kąpieli "4711". Ale w przyszłości ta zabawa stanie się czemś niezbędnym — przyzwyczajeniem. Bo wtedy z dziecka wyrośnie człowiek dojrzały, który zrozumie, jak dobroczynnie i ożywczo działa na nerwy "4711".

№ 4711. Eau de Cologne

Wytwarzana całkowicie w kraju, przez generalnego zastępcę: firmę Z. BOCHNER i S-ka, Dziedzice.

די סטרוזשעס ווילען לעבען גרעפליך

און גרייטען פאדערונגען פאר'ן נייעם אפמאך מיט די ווירטסלייט.

(§) אלע 3 סטרוזשעס-פעראיינען פון לאדז האבען זיך אוועקגעזעצט ביי איין טיש, כדי אויסצוארבייטען בשותפות פאדערונגען צו די הויז-בעזיצער, מחמת דער ביז-איצטיגער אפמאך ענדיגט זיך אונגילטען, און אין די נאהענטסטע טעג וועט פארקומען א קאנפערענץ מיט די ווירטסלייט וועגען א נייעם אפמאך.

נאך א לענגערער דיסקוסיע זענען בעשטימט געווארען פאלגענדע פאדערונגען: וואכען-געלד פאר סטרוזשעס אין הייזער 1-טע קאטעגאריע 40 זל., 2-טע קאטעגאריע 30 זל., 3. קאטעגאריע — 20 זל., 4-טע קאטעגאריע — 12 זל., 5-טע קאטעגאריע — 8 זל.. און ראנג-הייזער געהט צו א צוגאב פון 5 זל. א וואך. פאר בערינגען דעם גאז-מאטאר — אויך 5 זל. וועכענטליך. פאר'ן נישט-גאנסען פון אורלויב בעקומט יעדער סטרוזש א חודש'דיגע פענסיע, אויסגע-צאהלט אין 2 ראטעס: אויף נייע-יאהר און פאסכא. בעת די גרויסע פרעסט נעמט צו דער הויז-ווירט אויף זיינע קאסטען א געהילף צום סטרוזש, כדי צו האקען אייז און רוימען שניי. דעם שנייט און דאס אייז פון גאס וועט דער סטרוזש נישט פיהרען אין הויף אריין. ווייטער געהען א גאנצע רייה פאסטולאטען בנוגע פערזיכערונגען אויף דער עלטער, אונ-פעהיגקייט צו דער ארבייט, בנוגע קינ-דיגונג און — אז אין די ווינטער-חדשים טאר מען קיין סטרוזש נישט ארויס-ווארפען פון דער דירה.

פון „פועלי אגודת ישראל"

לעצטענס איז רעארגאניזירט געווא-רען די פערוואלטונג פון „פועלי אגודת ישראל" און זיך קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן: פארזיצענדער פ. לאנ-דענבערג, סעקרעטאריאט, מ. גערשט, ל. לעווין, פ. אלטמאן און ג. בוימגאלד, קולטור-רעסארט מ. דייטש, ראטמ. י. בלויער, פ. אלטמאן, א. ראזענבערג, י. זילבערבערג און מ. ראבינאוויטש, ארבייטס-פערמיטלונגס-ביורא פרנס י. צע-דערבוים, סאציאלע הילפס-קאמיסיע, רער. פ. לאנדענבערג.

דער קולטור-רעסארט האט בעשלא-סען צו בעגייען דעם „פאלקס-אונגזווער זיטעט" און צו עפענען א בית-יעקב-שו-לע פאר ארבייטער-קינדער.

ס'איז אויך געשאפען געווארען אן אינפארמאציעס-ביורא פון די פאליטישע פארשטעהער פון פא"י. אין די נאהנט-סטע טעג וועט אויך דיזשורירען אין פא"י-לאקאל אן אדוואקאט, וועלכער וועט ערטיילען אומזיסטע יורידישע עצות. עס וועלען געשאפען ווערען גע-מיינזאמע קאמיסיעס פון אגודת ישראל מיט פא"י אויסצוגלייכען סכסוכים צווי-שען ארטאדאקסישע ארבייטס-געבער און ארבייטס-נעמער.

Proszek i Mydło Regera najlepsze!

קעפורא „לונא"
— אין —
היינט, אויפ'ן סעאנס 8 א זייגער ביז 10 אין אוונד
אווידיציע פון קעפורא'ם
קאנצערט
אין דער ווארשאווער פילהארמאניע אויף מארקאני'ס אפאראטען.
פאספארטן און פריי-בילעטען בעת'ן דא-זיגען סעאנס אונגילטיג. 6449

טעאטער און מוזיק.

גרויסער קאנצערט אין פיל-הארמאניע

דאס מוזיקאלישע לאדז ערווארט די היינטיגע וואך א גרויס קינסטלערישע געשעהעניש. עס טרעט אויף אין פיל-הארמאניע מיט איין און איינציגען קאנ-צערט דער ריז פון דער מאדערנער קלאוויר-ווירטואזן דער אונפערגלייכליכער יודישער פיאנא-מייסטער מאריצי ראזענ-טהאל.

אומעטום וואו דער קינסטלער איז אויפגעטרעטען זענען זיינע קאנצערטען אדורך מיט א גרויסען ערפאלג! אויך אין לאדז ווערט זיין דאנערשטאג'דיגער קאנ-צערט ערווארט מיט גרויס שפאנונג.

קופאן
יעדער, וואס וועט ברענגען דעם קו-פאן אין דער אדמיניסטראציע פון
„לאדזשער טאגעבלאט"
וועט בעקומען
„די יודישע געשיכטע"
פון פראפ. גרעץ
אין 7 גרויסע בענדער, 121 דרוק-בויגען, בערך 2000 זייטען פאר דעם זעהר בילאיגען פרייז פון נאר
14 זלאטעס

דער געהיימניספולער דאקטאר

שפאנענדער ראמאן פון דער היינטיגער צייט.

בעארבייט ספעצ. פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט" פון י. פיירמאן.

(103-טע פארטזעצונג)

נאכמיטאג האט וועגק פערבראכט אין ארכיוו פון דער קרימינאל-פאליציי, וואו זיין יונגער קאלעגע, מיט וועלכען ער האט געהאט ארומגערעדט דעם ענין דאקטאר מארקוזע, האט איהם געוויזען א שטוס פאטאגראמען, געזאמעלט פון אויס-פארשונגס-אמט. פאר וועגק'ס אויגען האט זיך געצויגען א גאלעריע פערברעכער און פערדעכטיגע פערשוינען. ער האט נישט איבערגעריסען די ארבייט, ביז ער האט נישט אדורכגעקוקט די אלע בילדער ביז צום לעצטען. און ווען ער איז א מידער פון דעם לאנגען איבערקוקען די שטרייכען פון די מרדערישע פנים'ער, ענדליך אהיימגעקומען, האט ער געהאט צייט בלויז איבערצוטון זיך אין פראק.

XVII

דער פאליציי-דירעקטאר ווערירעים האט זיך פונקטליך צוגעשטעלט.

— איך מוז אייך עפעס איבערפארמירען ווענען די בעלי-בתים און ווענען מיינע לאנדסלייט דארט איבער דער אזיערע מיקאל — האט אנגעהויבען דער דירעקטאר גלייך ווי דער אויטא האט געריהרט, — דער אמפיטריאן אונזערער איז דער עקס-פרינץ פון קאמיר און קאמרעק, וועלכער האט חתונה געהאט מיט א טאכטער פון דער ווינער אפערע, פערשטעהט זיך געגען ווילען פון דער פאמיליע! זיי האבען איהם טאקע פערבאטערט ס'לעבען. אז ער האט עס געהאט גענוג... און ער האט זיי איינמאל ערקלערט: „אריע! בעהאלט אייך אייער פרינצשאפט. איך פייף אויף אייך. פון היינט אן הייס איך פראסט — קאמארעק... און ער האט אויסגעוואנדערט. ער האט געהאט א נישקשה'דיג פערמעגען.

דאס האט איהם געגעבען א פיליטענדיגע מעגליכקייט צו זיין נישט אפהענגיג פון דער פאמיליע. דאס איינציגע, וואס ער האט זיך איבערגעלאזט פון זיין פרינצשאפט, דאס איז א פרעכטיגע ווילע, וועלכע ער האט זיך איינגעארדענט הינ-טער בערלין. איבריגענס, איהר וועט אליין שוין זעהען. זיי וואוינען שוין דארטען העכער א יאהר צייט. די ווירטין פון הויז איז א סימפאטישע און אריגינעלע בין נאר. ארי-גינעלער נישט פון איין פרינצעסין. פערשטעהט זיך, אז זי איז שוין נישט קיין יונגע. איהר האט געגעסען אוועקדרוים, העד פראקוראר?

— ניין!

— אויסגעצייכענט! די פאמיליע קאמארעק נעמט אויף זעהר גאסטפריינדליך איהרע געסט. איהר וועט האבען פא-טראוועס די פינגער צו לעקען!

וועגק האט זיך נאר געפרעגט: „פארוואס רעדט ער אזוי פיל?" און נישט ווילענדיג איז די נעלטינגע אנטיפאטיע צו דעם אונגאר געוואקסען און איהם אויפסנוי.

ער האט דערשפירט, אז די געפיהלען צופלאזען איהם די ברוסט. נישט קוקענדיג אויף דער פינסטערניש, וואס האט געהערשט אין אויטא, האט ער דערפיהלט א בייסענדען ווערטאג אין די אויגען. היפנאטעליך האט ער אין די אויגען-ווינקלען געפיהלט א שטעכעניש, וואס אמאל שארפער, מא-כענדיג איהם כמעט פאר אנ'אומגליקליכען. טויזענדער ליכט-בילדער זענען איהם פארביי פאר די אויגען, ווי צווילרעוועטע באהן-סיגנאלען, וואס האבען זיך בעמיהט צוזופאסען צו עפים א קאטאסטראפאלען שאנין פון וואגאנען.

— איך וואלט שוין וועלען ליגען אין מיין בעט! — האט ער זיך אויפגעהאלטען... אין איהם עפיס בעטעגדיג געקרעכצט.

דער אויטא איז געפלויגען אין א פאר איהם אונבעקאנ-טער געגענד. דאס האט איהר געוואונדערט, ווייל ער פלעגט זעהר אפט מאכען אויספלוגען צו דער אזיערע מיקאל און ער האט געגלויבט, אז ער קען די געגענד, וואס ליגט ארום פרוי-דענאו. דאך היינט איז איהם אלץ פארגעקומען מאדנע פרעמד. ער האט נישט געוואוסט, אויב די שולד ליגט אין דער פינסטערניש פון דער היינטיגער נאכט, אדער צוליב דער קארגער בעלויכטונג, וואס האט זיך אנגעהויבען נאכ'ן וועלט-קריג, אדער נאר אין זיין אונגערליכער שטימונג.

— דארפען מיר דען זיך נישט געפינען שוין ביי דער אזיערע מיקאל, — האט ער נאכגעפרעגט.

— איך אריענטיר זיך נישט! — האט ווערעים גע-ענטפערט.

— איך האב דארט אמאל פריהער געהאט פריינד, צו וועלכע איך פלעג פאהרען מיט'ן אויטא פאר דער צייט פון מיין פערברענגען אין בערלין. אבער דאס איז געווען פאר'ן קריג.

— אהא, פאר'ן קריג! אלץ איז דעמאלט געווען גאר אנדערש! — האט זיך דער דירעקטאר צולאכט.

נאכדעם זענען ביידע שטיל געבליבען.

וועגק האט א קוק געטון אויפ'ן זייגער. אבער די פינס-טערניש איז געווען א צו-שטארקע. עס האט זיך אפילו נישט געוויזען דאס צופער-בלאט. שוין א שפעטע צייט האבען זיי שוין מעהר נישט בעגעגענט קיין לאמטערן אויפ'ן וועג.

נאך א לענגערער שווייגען האט וועגק געפרעגט:

— איז מען נאך נאך נישט פארבייגעפאהרען?

— דאס איז א בערלינער טאקסע-אויטא. דער שאפער האט מיר געזאגט, אז ער קען די געגענד אויסגעצייכענט.

וועגק האט צוגעטראגען דאס רעדעל צום מויל:

— שאפער! דו ווייסט דאך, וואו עס געפינט זיך די אזיערע מיקאל — די ווילע פון קאמארעק.

אין דעם זעלבען אויגענבליק האט דער אויטא זיך אריינגעדרעהט אין פון דער טיפעניש פון די אלעען האט זיך ארויסגעוויזען ליכט.

— נו, ענדליך זענען מיר אנגעקומען — האט דער פא-ליציי-דירעקטאר געזאגט.

פאלר דערנאה האט זיך דער אויטא אפגעשטעלט און דער רייה פון אנדערע אויטאס, וואס זענען געשטאנען פאר'ן גאנגעקל. דאס גאניקעל איז נישט געווען בעלויכטען, אבער עס איז געפאלען געגוג ליכט דורך די דריי הויכע גלעזערנע טירען, וואס האבען געפיהרט צו גרויסע פראנט-טרעפען.

וועגק איז גיך אריין אין בעלויכטענעם הויז. ווערעים האט איהם אריינגעפיהרט אין דער גארדעראבע, וואס איז פול געווען מיט איבער-מענטעל פון די געסט. דער גרויסער וואנד-זייגער האט פון דער טיפעניש פון זאל אויסגעשלאגען צעהן שטארקע קלאפ. עס האט זיך אויסגערולטען, ווי דער קלאנג וואלט מיט א בייטש ארויסגעשמיסען די שעה'ן פון דער טיפעניש. וועגק האט קוים מיט שוועריקייט געקאנט אפ-צעהלען די קלאנגען.

— צעהן א זייגער — האט ער א זאג געטון צו זיך — מיר זענען געפאהרען א שעה. איך האב אויך געהאט דעם איינדרוק, אז מיר האבען געמאכט העלער א פינף און פירציג קילאמעטער. די אזיערע מיקאל איז דאך אבער פארט נישט אזוי וויים.

עס האט איהם ארומגענומען א פערצווייפעלטער אונצו-פרידן.

ער האט געווארפען א בליק אויף דעם אונגאר, וועלכער האט צו איהם פריינדליך געשמייכעלט.

זיי זענען אדורך גרויסע זיינינע טירען.

— איהר וועט מיר ערלויבען — איך וועל געהן דער ערשטער. איך וועל גלייך אוועקפיהרען אייך צו דער פרינ-צעסין.

דער לאקאי האט פרייט צוגעפענט די טירען. וועגק איז אריין נאכ'ן פאליציי-דירעקטאר אין א גענוג קליינעם און זייער מינגען זאל. דאס ליכט איז געווען פערטונקעלט דורך גאזע. דאס איז געווען דאס ערשטע, וואס האט געצויגען וועגק'ס אויפמערקזאמקייט. שפעטער האט ער דערזעהען א קליינע רונדיגע ביהנע און ווינקעל. די ביהנע איז געווען פערפוצט מיט פארבינע קאסטבארקייטען און אזיאטישע טעפיכען. אינמיטען האט זיך געפונען א טיש מיט עטליכע שטוהלען. אין די פאטעלען האבען זיך בעוועגט מענשען אין אווענד-קליידער. די מענער האבען איבערגעשטיגען די צאהל פרויען. די דאמען זענען געווען אויסגעפוצט לויט דער נייעסטער מאדע, וואס האט געגרענעצט מיט עקסצענטרישקייט.

(דאס ווייטערע קומט)

ווער עס וויל
גאראנטירטע ארבייט!

קויפען ביליג און אויף גוטע בעדינגונגען קאמפלעטע סטילאווע איינריכטונגען, ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, זאל זיך ווענדען — צו דער איבעראל-בעקאנטער פירמע —

2 B. FUKS i S-wie Kamienna front II piętro **2** רייכער אויסוואהל **00** מעבעל

קינא
ZACHĘTA
זגערזשער 26

היינט און טעגליך!!! [1]
גרויסער דאפעלט פראגראם, מעכטיגע דראמא
פאנטערא
אין דער הויפט-ראלע
דאלארעס דעל ריא

[2] קאנדידאט אויף יענער וועלט
קירצליך: ראספוטין און פרויען

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.

היינט און טעגליך!
„דאס לעבן און צוקונפט פון דער פרוי"

אויטענטישע אויפנאהמען צום דאזיגען בילד זענען אויסגעפיהרט געווארען: אין אנאטאמישען אינסטיטוט, דערמאטאלאגישער קליניק, ווענערישער בעראטונגס-שטעל, מלוכה'שער העבאמען-קליניק און אז. וו. דער אנהויב און דאס ענטשטעהן פון מענשליכען לעבען, אנאטאמיע פון פרויען-קערפער, דאס מוטער-פראבלעם, מיזישע ערציהונג פון דער פרוי.
צוליב'ן כאראקטער פון דעם בילד ווערט עס דעמאנסטרירט אן מוזיק-אילוסטראציע. פאר יוגענד פערבאטען.

נאכגעשטער פראגראם: „פאר-פריהלינג" אין די הויפט-ראלען: זבישקא סאוואן, מאריא גארטשינסקא און באגוסלאוו סאמבארסקי

כי יהי׳ ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט!!!
זאלסטו גלייך קומען צו לויפען
אין רעכטסקאנסולטענטען ביורא צו ה׳ מאנעלא
17 פיעטריקאווער 17
טעלעפאן 48-39
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציע, אדוואלאניעס, קלוזולעס, זאפעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען שותפות-אקטען וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג
מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17.

פריוואט
טאנץ-שולע
פון די נייעסטע טענץ
דיפלאמירטער י. וויינטרויב לעהרער
נעמט אן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאמפלעטען יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 אווענד
קילינסקעגא 44
2-טער הויף פארטער.
די לעקציעס קומען פאר אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון י. וויינטרויב און אסיסטענטען.

טאפעציר-אנשטאלט און מעבעל-מאגאזין פון
Stanisław Cabała
לאדז, קאראלא 1 און פיעטריקאווער 108 אין הויף,
בעזיצט אויף לאגער קאמפלעטע איינריכטונגען שלאף- און עס-צימער קאבינעטען, סאלאניקעס און עינצעלנע מעבעל, א גרויסער אויסוואהל פון אטאמאנעס, קאזעטקעס, שטיהלען און קלוב-מעבעל. צוגענגליכע פרייזען. איך גיב אויך אויף ראטעס.

דיער לאנג-יעהריג׳ע רעכטס-קאנסולענט ביורא
ש. האכבערג. פאנסקא 1.
עק קאנסטאנטינער צופאר טראמווי מיט 3, 15.
ערלעדיגט און שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס קלאזולעס זאבעזפיעטשעניעס
— ספעציאליסט אין שטייער ענינים —
אדוואלאניעס אויף פאדאטעק דאראדאווע
Hochberg, Żeromskiego 1.
Telefon 36-77.

פאק-מאשין פאר באלען
מיט זעמטליכען צובעהער אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען ערפאהרען טעלעפאן 14200

א נאכטוועכטער
מיט גוטע רעפערענצען קאן זיך מעלדען אין „ליאן" פיעטריקאווער 136

---

3 שטיבער מיט א קוך
איז זאפארט איבערצוגעבען, עווענטועל מיט מעבעל, קילינסקי 133, וואוינונג 26. 1836

א טיכטיגער יונגערמאן
מיט גוטע רעפערענצען פון גאליציען, ג. סוחר בעהערשט די פוילישע און דייטשע שפראך אין ווארט און שריפט פאר א קלייגעם געהאלט זיכט בעשעפטיגונג. צו ערפאהרען אלעקסאנדריסקא (מרדכי גבאי׳ס גאס) 23, ביי חיים זינגער.

W składach farb i żelaza
zaprowadzony wojaźer przyjmie na Łódź i Wojew. dodatkowo kilka artykułów. Oferty dla „Wojażer" do Tageblatu.— 5457

צו וואס ליידען שמערצען פון ארציפקעס, אז פאר 80 גראשען קענסט זיי בעזייטיגען נוצענדיג דעם פלאסטער „ראדיקאל" צו בעקומען ביים צייטונג פערקויפער ווינער, פיעטריקאווער 10.

סוחרים און פאבריקאנטען!
פערלירט נישט אייער האפנונג
אז דאס בעסטע מיטעל געגען באנקראטען און פראטעסטירטע וועקסלען, איז צו ווענדען זיך אין די בעריהמטע ביורא סאגדאווע
„ווערימאס" פיעטר. 31
אין הויף
טעל. 27-53. וואו אלע חובות פון פראטעסטירטע וועקסלען ווערען שטרענג בעהאנדעלט און פון דער ביורא געזיכערט און גאראנטירט. דאס ביורא שיקט ארויס אייגענע מענשען אויף דער פראווינץ אין גאנץ פוילען. דאס ביורא ערלעדיגט אויך אלער ארט ביטשריפטען אין אלע רעגירונגס-אינסטיטוציעס.
בעמ.: מיר נעמען אן זאכען אויף אייגענע קאסטען.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעמט אן טעגליך פון 4 ביז 7 נאכמיטאג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 143-94

Dr. med. M. Heller
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
נאווראט 2, טעל. 179-89
נעמט אן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אווענד
פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med. J. BETTE
ספעציאל-ארצט פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
Piotrkowska 6, tel. 44-95
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אווענד

Dr. med.
J. Sadokierski
סטאמאטאלאג
ספעציאל-ארצט פאר מויל און קיפער-כירורגיע
צאהנפלייש-קראנקהייטען
רענטגען-דיאגנאסטיק. נעמט אן פון 3 ביז 7
פיעטריקאווער 164, טעל. 127-83

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 126-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע. אלע-ארט אנאליזען
בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אווענד.
בעזונדער „ארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט
קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. L. PIKIELNY
UROLOG
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאזען, אורין-קראנקהייטען.
Nowrot 8, telefon 219-90
נעמט אן פון 4 — 7

שעהנע האנד-שטיקעריי-ארבייט אויף
וועש
אפען, יכען, עמדער, אמבינאציעס, טארן, עהר ביליג — געשטיקטע, אזשור, טאלעדא, געפוצטע, אפלעקאציע, און אלע ארט
נעמט אן בלייוויס זאוואדזקא 27 אין הויף לינקס.
מבעקווועמסטען צו פערשטענדיגען נאך די ארבייט פון 6 אז

עלטערן!
אין מען לאנג ווערען אנגעזיכטירענדע געווימען
חדר שולע
קינדער וואס לערנען אין פאושעכנע-שולען צו לערנען: חומש, רש״י, נ״ך משניות, גמרא, היסטאריע, רעדען און שרייבען העברעאיש, אויך יודישע דרוקט זעלבסט צוזאמענשטעלען, מ׳ווערט אויך אנגענומען אנפענגער פון 5 יאהר אן, ווי ס׳ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברי, א שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פרייזען!
מנהל יחיאל דוד ראזענפעלד
פלאץ-וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6
קווער אפיצינע רעכטס II שטאק

קאלעקטארען און פובּ-קאלעקטארען פון לאטען!
איהר וועט פערדינען הדשליך 4000 זל. און מעהר, ווען איהר וועט דערהאלטען א פערטרע-טונג פון יענק-הויז וואס איז קאנצעסיאנ. דורכ׳ן פין.-מיניסטעריום, נאר אזא אינסטיטוציע גיט אייך און די קונדען די גרעסטע גאראנטיע. גיט אכטונג דעריבער פון הפטען איהר נעמט א פערטרעטונג, אין גע-געגעל זעגט איהר די שונאים פון זיך אליין. די גרעסטע פראמייע! פצענט, שטענדיגע גע-זעך און פ. ק. ה. אפ.
Dom Bankowy
do Biura Ogłosz. „P. A. R", Lwów Akademicka 14.

ווינטער פאר דאמען!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף געגעליך ניי. געדענקט די אדרעס:
פאר נאר **2.50 זל.**
23 זאוואדזקא 23
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג ביליגער ווי איבעראל. **50 פראצ.**
„TOLA"

וואלא! האלא! קליינג טעל. 1.63-20
„Pogotowie Krawieckie KIERSZA"
זשערזמסקיעגא 91 רוג-גארטלגא מאמענטאל פרישט אויף א גאר-ניטור פאר 3 זל.; א קלייד גאר 2.80 זל.; א פאלטען גאר 3 זל. צוזאמען מיט פעגעמען און פאס-שיקן. עקספרעס וואשט, פארבט איבערארבייט, ניצצועט, קינסטליך פארצערעמען. גיר פאר-בען און וואשען מוטערס אויזן לייפציגער ארט.
4398

Dr. med. J. LUBICZ
Ortopeda
גראנסקא 28, טעל. 18317
ספעציאליסט פון ביינער און געלענקע-קראנקהייטען פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע
פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען: ווי וועקלאדקעס געגען פלאטפוס. קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען א.א.וו. נעמט אן 5—7

Dr. Ludwik Falk
ספעציאל-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
נאווראט 7, טעל. 26-07
נעמט אן פון 10—12, 5 — 7 אווענד.

Dr. M. Goldfarb
זאוואדזקא 18, טעל. 153-19
הויט-האר און געשלעכטס-קראנקהייטען
נעמט אן פון 9—12 פארמיטאג און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. H. Różaner
ספעציאליסט פון הויט- און ווענערישע קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-98
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 8 ביז 10 פריה און פון 5 ביז 8 אוו.
פאר פרויען ספעציעלער ווארטע-צימער.

Dr. Niewiażski
אויף אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 מיטאג און פון 5 — 9 אווענד.
ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

Lekarz-dentysta
E. SZACKA
צעגעלניאנא 50, טעל. 173-97
נעמט אן פון 3—7 אווענד.

מעכאנישע לויז וועבעריי
איך נעם אן צו וועבען שערען און טרייבען אויף ענגלישע שטיל פון 36-ער ביז 72 צעליגע גלאטע און קארירטע, ווי אויך אלע ארט זיידענשטאפען מיט פאק בעדינונג.
רעעלע בעהאנדלונג
Izrael Blechsztein Kilinskiego 112 róg Nawrot

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ לאמפ-עלעקטרישע הייל-קאבינעט-קאסמעטיק
טעגליך פון 8 א זייגער ביז 9 אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זלאטעס

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און צאהן-ערצטליכער קאבינעט
17 זגערזשער 17, טעל. 16-33

ד״ר ראמאווסקי	נאז, האלז און אויערן-קראנקה.	10—11; 2—3; 6—7
ד״ר יוסטמאן	נערווען קראנקהייטען	12—2
ד״ר רושאנער	הויט- און גע-שלעכטס-קר.	10—11; 1—2
ד״ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12; 4—5
ד״ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	11.30—1; 5—6
ד״ר גאלדשטיין-פאלאס	אויגען קראנקהייטען	1—2; 7—8
ד״ר מאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	4.30—5.30
ד״ר ווייגבערג	אינערע, ספעצ. הערץ, לונגען	12—1; 5.30—6.30
ד״ר סטופעל	רענטגען	12—2; 6—40
צאהן-ארצט א. גראדזשענטשיק / „ ג. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנקהייטען	7—37; 10—11

קינסטליכע העהנזאנגע-בעשטראהלונג - פאקען-שטעלען.
ביי דער לעטשניצע איז — געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
קווארץ-לאמפ, דיאטערמיע און עלעקטרא-פיזישע קאבינעט.
וויזיטע אין שטאט. —:— אפען אויך זונטאג.
אלע ארט מעדיצינישע אנאליזען. —— קורסען פאר שטעמלער.
אימפונגען געגען שקארלאטינע.

ערצטליך-קאסמעטיש-קאבינעט
פרל. מ. מארקוס נעמט אן פון 5—7 אווענד.

אבאנעמענטס-פרייז: פאר 1 חדש אין לאדזש 6 זל. אין פראווינץ און מעל-... ביז׳ן 20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פרייז: פאר 1 מילימעטער-שורה פאר׳ן טעקסט 10 גראשען ... פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער ...
Redaktor-wydawca B. Hamburski
Drukarnia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.